

ASPAZIJA

**JĀNIS
ZIEMELIS**

*Kāda dzejnieka traģēdija
24 ainās*

*Dāvināta Haijalijas tēlotājam
Birutai Skujenieks*

Personas

Jānis Ziemeļis
Silfīda-Haijalija
Elinora, viņas māsa
Jāņa Ziemeļa māte
Jāņa Ziemeļa māsa
Dolora
Albis }
Raters } Jāņa Ziemeļa kolēģi
Raudivs }
Litvinovs
Jo }
Melita } rēvijas dejojājas
Sarmē }
Rēgs (kapu sargs)
Alī Bejs
Klauns
Pirmais ārsts
Otrais ārsts
Slimnīcas ārsts
Sievietes, miroņi, laudis, slimnieku kopējas

PIRMAIS POSMS
PIRMAIS CĒLIENS

Pirmā aina

Jānis Ziemelis, saimniece.

Neliela dzejnieka istabiņa ar vienkāršām mēbelēm: gulta, pāra krēslu, galdiņš, drēbju skapis. Viss glīts un spodrs, galds un gulta balti apklāti.

Jānis Ziemelis (*sēd krēslā, galvu rokās dziļi atspiedis, smagi ievaidēdamies, tad pēc brīža sauc*). Saimniec! Saimniec!

Saimniece (*ienāk*). Jūs saucāt?

Ziemelis. Iededzināt, Madiņa, brīnumlampul!

Saimniece. Ko? Ko?

Ziemelis. Uzgriezāt elektrisko uguni, citādi jūs nesaprotat, ka ar jums runā.

Saimniece. Runājat kā prātīgs cilvēks un nesakāt tādas muļķības, ka nezināt, ko īsti gribat.

Ziemelis. Ko es gribu? Ak dievs! Es gribētu, lai arī šī stunda neaizietu kā visas citas, kas iepil mūžības jūrā, kur neviens piliens no lielās cilvēku mīlas nevaldzina manu izslāpušo dvēseli.

Saimniece. Nu, nu! Vai jau sāksat atkal! Vai pie jums nav glīti uzkopts? Vai ēdiens nav laikā uz galda?

Ziemelis. Mēs runājam katrs savā valodā. Bet nākat apsēžaties man blakām, ir šausmīgi būt vienam un nosodītam uz bezmiega naktīm. Jūs vismaz esat dzīva būtne, varbūt jūs spēsāt man pateikt vairāk nekā šis krēsls, kurš saka: apsēdies, kad esi piekusis, šis galdiņš: izraudies, kad tev dvēsele smagāka par svinu, šīs sienas, kuras žēlīgi māj: mēs saspiedīsimies kopā tik šauri kā zārka vāks.

Saimniece (*nosēžas uz gultas līdz ar viņu, bēdīgi, bet sirsnīgi*). Ak, jūs, dzejniek, kas [jūs] lai izprot! Kas

taļ jūs nospieļ? Apļērbies un paēdis jūs esat, labu algu arī dabonat. Ko vēl? Jaunkundzes arī pie jums nāk, ka nezināt, kur likties, izvēlaties, kuru gribat, tad būs reiz miers un kārtīga dzīvošana.

Ziemelis. Tikai tā viena nenāk. Tā nenāk nekad!

Saimniece. Un kura tad tā ir?

Ziemelis. Tā Nezināmā! Tā Nezināmā! Tā, no kuras mutes rozes mācijās, kā ziedēt, kuras mati kā zelta mākoņi lido pie debesīm. Viņas būtne ir sapnis, viņas vārds ir dziesma. Sen, sen jau viņa dzīvoja priekš manis, tikai uz citas zvaigznes, bet, kad viņa iemiesosies šis pasaules būtnēs, tad viņa nāks un pārdurs manu sirdi un es viņu svētišu un lādēšu un miršu.

Saimniece. Kas tā tāda ir, ko jūs tā apdzejot, un kā viņas kristīts vārds?

Ziemelis. Ja es būtu Dante, es viņu sauktu par Beatrisi un viņa mirdzētu manās dzejās kā rīta saulē sārts mākonis. Bet viņa ir tāļu, un mana dziesma izskan klusa, klusa.

Saimniece. Bet taču kaut kā viņu sauc, un kāds stāvoklis viņai ir?

Ziemelis. Viņa ir princese no Akvitānas.

Saimniece. Ūja! Kas tā par valsti ir? Kur viņa atrodas?

Ziemelis. Tāli, tāli! Kuru ne mēness, ne zvaigznes nevar aizsniegt, un viņas vārdu sauc visi vēji un dzied visas lakstīgalas, un to var tikai kā dziesmu dziedāt. Viņu sauc — uzklausāt labi — Haijalija! Hai-ja-lija.

Saimniece. Labi, labi, lai nu viņu sauc kā saukdams, bet nu diezgan pļāpāts. Ejat nu gulēt.

Ziemelis. Ak, palieciē, vēl drusciņ palieciē, man tik grūti, bail no tumšās nakts, bail no sapņiem, bail no bezmiega. Jau no bērņības mani māca briesmīgi sapņi. Citiem bērņība jauka, man pat tās naval!

Saimniece. Ko tad sapņojāt? Kur bērņību pavadijāt?

Ziemelis. Ganiņš es biju, nabaga ganiņš. Agrī no rīta manas kājas mirka rasā, slapjas drēbītes, barga saimnieka pātaga. Pat nakti. Nakti es mocījos pa sapņiem, ka ļauni vērši mani badīja un suņi plēsa.

Saimniece (nopūšas). Jā, grūtas gan ir ganu dienas. Kā tad jums vēlāk gāja?

Ziemelis. Tad mani nodeva māciēties kurpnieka amatā un sist zābaku zolēm tapiņas, bet es situ pats sev, situ sev sirdi kā sīkas, asas nagliņas, un tā asiņoja.

Saimniece. Bet, ja jums kurpnieka amats bij tik grūts, vai nemācijāties ko citu?

Ziemeļis. Mācījos gan — par fotogrāfu. Bet visas sejas man izplūda tik riebīgas kā pelēkā, nejaukā ikdienība, tikai divas vien atminu, tās bij savādākas. Viena bija kaut kāds rēgs, kurš man visur rādījās, un otra kāds Ali Bejs. Un to vienu, kuru es gribēju kaut kur uzvert, to es nepanācu. Nu jūs jau zināt — Haijalijul Un tādēļ es atmetu arī fotogrāfa amatu.

Saimniece. Un ko tad iesākāt?

Ziemeļis. Tad es kļuvi par ierēdni un sēdēju pie sausajām aktīm, bet ar melnās spalvas spārniem es lidoju un lidoju un sarakstīju diezin ko, tikai ne to, ko vajadzēja, un tādēļ es arī tur nederēju un — aizgāju.

Saimniece. Bet nu reiz topat prātīgs un beidzat sapņot. Var jau cilvēks visādi dzīvē izmēģināties un beidzot palikt pie viena. Bet tagad es iešu gulēt un novēlu arī jums labi izdusēties, tad arī tik neprātīgi nerunāsat.

Ziemeļis. Jūs aizejat kā pēdējais dziestošais spožums pie debesīm un atstājat mani vienu naktij — un asarām.

Saimniece. Ko es, nabags, vienkāršs cilvēks, varu jums palīdzēt.

Ziemeļis. Patiesi, ticu, jūs nevarat, bet viena tikai to var — Haijalija, viņa šonakt nāks, viņai vajag manas sirds, manu asiņu, citādi es nevaru mirt.

Saimniece. Nu, labu nakt'! Sapņojat par to, kas dzīvē nepiepildās. (*Noiet.*)

Otrā aina

Ziemeļis (*viens*). Ā! Man jānoslāpst kā tvaikā; krūtis ceļas, kā ieelpodamas ogļu oksīdu. (*Pieiet pie loga.*) Kaut nebūtu tik tumšs. Arī logs ar savām stikla acīm slāpst pēc gaismas. (*Atver logu.*) Nakts un atkal nakts, un vēlreiz nakts! Vējš kauc... Viņa taure skan kā vaimanas. Ko viņš elsdams man saka? Klus'! Klus'! Es saprotu:

Kur tu biji, kad nebiji dzimis?
Kur tu būsi, kad nebūsi vairs?

Nē, labāk aizdarīt logu ciet. (*Aizdara.*) Būtu jālūko dzējot. Nākat, nākat, jūs, saldās skaņas, lai pie manis mirtul (*Aizdeg uguni.*) Es ielikšu jūs baltā papīra zārkā, es kaisīšu pār jums savas sirds asins sarkanās rozes, es aiz-

dedzināšu savas fantāzijas uguņus ap jums kā līķa sveces. (*Paņem papīri, spalvu, tinli un nosēžas rakstīt, tad atkal smagi nospiež galvu uz rokām.*) Es nevaru, nevaru, man jāgaida viņa. Kā piemircis zars es liecos un raisos. Labāk liekos gulēt. Īstenībā viņai dievs vai velns aizliedz nākt, bet sapņos viņa drikst ierasties. (*Viņš nodzēš uguni, sāk pa pusei izģērbties un smagi iesviežas gultā.*)

Trešā aina

Ziemelis, Rēgs, vēlāk Ali Bejs.

Bridi klusums, tad palsā gaismā ierodas kāds tēls pelēkā plivurī un sīkspārņa spārniem. Ziemelis uzšaujas gultā.

Ziemelis. Kas tu esi, garš kā stabs? Ar dzeltenu seju, pilns žults un zēveles? Bet vienmēr kluss kā kaps? Tu jau no pašas bērnības man esi sekojis kā dīvains biedētājs. kā neatvairāms rēgs?

Rēgs (*māj, spokaini galvu kratidams*).

Ziemelis. Es tevi jau pazīstu no pirmā skata. Vai jau toreiz Pleskavā, kad esāju huzāros, tu man nejāji blakām kā kapitāns, kas pazaudējis kāju? Tu esi odis pēc jodoforma, un tavš apģērbs bij saplosīts kā karogs?

Rēgs (*piekrīzdams dobji smeļ*). Tikpat saplosīts kā tava sirds. Arī tu odi pēc jodoforma, tikai ne karā.

Ziemelis. Vai tu Valmierā, kad biju pie savas māšas, neieradies kā tirgotājs?

Rēgs (*smiedamies māj*). Pareizi.

Ziemelis. Es tevi visur redzu: vai klejoju pa ielām, vai sēdu kafejnīcās, vai rakstu savas dzejas. Tu esi no citas rāšas. Teic — kas tev tēvs? Māte? Brāļi?

Rēgs. Man nav vairs tēva, mātes, brāļu.

Ziemelis. Bet draugi?

Rēgs. Jūs lietojat vārdu, kas manām ausīm svešs.

Ziemelis. Dzimtene?

Rēgs. Kur viņa atrodas, neatceros.

Ziemelis. Skaistums?

Rēgs. To labprāt mīlētu, ja nemirstīgs tas būtu.

Ziemelis. Ko tad jūs gribat? Ko vienmēr meklējat?

Rēgs. Vēju, mākoņus. Tevi pašu. Ha-ha-ha! Vai dzirdi? Tevi pašu. Ha-ha-ha! Ha-ha-ha!

Ziemelis. Kādēļ jūs mani mokāt? Kādēļ arvienu nākat? Vai smejaties, vai raudat?

Rēgs. Es nāku, kad arvienu kas liktenīgs darāms...
Ziemelis. Kas jums šoreiz sakāms?
Rēgs. Es biedinu. (*Sāk raudāt.*)
Ziemelis. Vai! Vai! To sajūt mana sirds. No kā?
Rēgs (*raudādams viņu apkampj*). Dēls, brāli, tev draud lielas briesmas...
Ziemelis. Bet saki taču!
Rēgs (*pusraudot, pushistēriski smejoj*). Tas ir pārāk jocīgi, ka briesmas nav īsteni nekādas briesmas, pārāk ikdienišķas, pārāk jocīgas, ļaudis to nesapratīs, un, kas zinās, tas nospļausies un par tevi raudās.
Ziemelis. Vai tad es nevaru izbēgt?
Rēgs. Nevari! Nevari! Par daudz tev sāpēs sirds un lūzīs...
Ziemelis. Bet, mīļais, saki taču, es citādi nomocišos ar priekšjūtām un mūžam trīcēšu.
Rēgs. Tu dzejosi.
Ziemelis. Un tomēr tu man nesaki.
Rēgs. Kas nāks pēc manis, tas tev sacīs. Es eju un nākšu atkal. (*Pazūd.*)

Ienāk vecais Ali Bejs, austrumnieciski ģērbies, ar turbānu galvā.
Viņa balsī dzirdas prieks.

Ali Bejs. Sveiks! Tavs vaigs man it kā redzēts šķietas, tu esi latvju dziesminieks.

Ziemelis. Sveiks! Sveiks! Ko tev acis spīd kā sagiftētas ogas un stāvs tik baigs?

Ali Bejs. Bet tev nogurums pār seju klājas, tev dzīvē zudis prieks un balsts.

Ziemelis. Vai tu to vari man dot?

Ali Bejs. Tu sapnī atradīsi visu, ko meklē. Jo sapņi — dziesminieka valsts.

Ziemelis. No kurienes tu nāc?

Ali Bejs. No Bahijas, no Tasmānijas, no skopās Pontu tautu cilts. No visām zemēm, ko vien vari tu iedomā un kaislē skaut.

Ziemelis. Ko tu pie manis meklē? Tev kāri stiepjas lūpas un karsti pirksti. Viss gaiss pildīts kā opija smakas.

Ali Bejs. Es meklēju vīt tavas smadzenes, lai tās trīs kā vijoles stīgas, lai tās raud vairāk, kā cilvēka acis spēj raudāt, un smieties vairāk, kā lūpas smejas!

Ziemelis. Mana dvēsele, noreibusī šausmās, krīt tavās ķetnās. Man šķiet, ka tu esi puszvērs, pussieviete.

Ali Bejs. Kādēļ pus tikai? Tās abas savienojas vienā personā. Es tev viņu došu. Tā nāks, lai izdzēstu tev no pieres sāpju krokas.

Ziemelis. Cik labi man top!

Ali Bejs. Es došu viņai tavu sirdi.

Ziemelis. Kā ziedu smarža mani ietin...

Ali Bejs. Bet tad nāks viena nakts un viņa tevi saplosīs.

Ziemelis. Visu dzīvi par šo vienu nakti!

Ali Bejs. Tu viņu tūdaļ redzēsi. Bet slēdz acis. Tikai aiz trim tumsām parādās burvīgākā no burvīgākām brīnišķā gaismā.

Ziemelis. Es jau zinu: Haijalija.

Ali Bejs. Uzminēji viņas vārdu.

Ziemelis. Kā nu ne. Visi vēji viņu šalc, visas sienas smejas aiz gaviļēm, visa grīda ligojas dejas takti.

Ali Bejs. Labi, tad gaidi vien. Viņa tūdaļ ieradīsies. Es atstāšu jūs vienus. (*Noiet.*)

Ceturrtā aina

Ziemelis, Haijalija.

Atskan lēna mūzika, kurai apklustot gaisma top gaišāka, rožainā krāsā. Saredzamas kāpes ar ziliem, mākoņveidīgiem priekškiem augšgalā. Viņos parādās Haijalija un stāv brīdi klusi, kā mēnešsērdzīga, acis aizvērusi. Kad mūzika apklust, viņa sāk lēni nokāpt. Ziemelis pusgaviļēs, pusvaidos sabrūk ceļos un izstiep rokās pret viņu.

Ziemelis

Kas esi tu, vai mana māsa?

Ak nē, tā nevari tu būt;

Tā balta ir kā debess gaisma,

Bet tu —

Haijalija. Es — Haijalija.

Ziemelis

Tev acis deg kā uguns liesma,

Kas mani nakti sauc kā māns. —

Haijalija. Tu mani sauci ik nakts, ik nakts. Neviena sapņa tu neesi sapņojis bez manis?

Ziemelis. Tev balss kā balta gulbja dziesma.

Haijalija. Man tevis dēļ bij jāuzkāpj debesīs smelt no mūžības avota, ko tev lūpas rasiņāt...

Ziemelis. Tādēļ es skatos uz tevi, kā kritis eņģelis
ellē skatās uz debesīm.

Haijalija. Katrs dzejnieks ir kritis eņģelis, kas at-
minas senso, pazudušo paradīzi.

Ziemelis. Bet es milēju tik tevi un aizmirsu i para-
dīzi, i debesi.

Haijalija. Tādēļ man bij jānokāpj arī dziļi peklē, lai
tu piepildītos.

Ziemelis

Es gaidās sadedzis kā mēness
Pie sārtām rīta debesīm;
Nāc saņem visas karstās plēnes,
Kā tevi milēju līdz šim.

Haijalija

Es nojautu, tev dzīvē manis nava.
Es — zvaigzne — kritu zemes tumsībā,
Lai dzīvē augtu tava slava
Un sirdī būtu es un — mūžība.

Ziemelis

Smaidot tu pacel blāzmainās rokas
Pretīm zvaigznēm, kā aicinot — nāc!
Bet es sajūtu dievišķas mokas,
It kā spārnus man salauztu kāds.

Haijalija. Tev vēl jālido uz jaunu zvaigzni, ar to
vien nepietiek, kas esi, tev jātop.

Ziemelis. Man sirds deg pēc neaizsniedzamā.

Haijalija. Nes to uguni un izlej pār visiem cilvēkiem.

Ziemelis

Tu manim visa ļaužu cilts,
Ja vien tik mana mila spētu
Būt vairāk nekā kapa smilts.

Haijalija. Man likts tev dot tūkstoš dzīves.

Ziemelis. Kas tev liek?

Haijalija. Mūžība.

Ziemelis

Vai iespēja tev kļiedēt
Un spēku atņemt tam,
Kas liek man šonakt ziedēt
Kā vilnim mirstošam?

Haijalija. Lai mirtu, nemaz nav vajadzīgs vienas
reizes. Ik brīdi no mūsu dzīves atšķēļas un nokrīt kā rozes
lapa.

Ziemelis. Bet ja tomēr nāk tā viena reize?

Haijalija. Tev jāmirst, lai tu dzīvotu, un man...

Ziemelis. Tev?

Haijalija. Man jādzīvo, lai tu mirtu. Mums abiem ir dzīve tikai saturs, kas izplūstu, ja to neielietu nāves traukā.

Ziemelis. Kas tu esi, brīnišķā?

Haijalija (*kaislīgi*).

Es šonakt zeme, ziedu tvanā tīta,
Tu man pie kājām šalcošs okeāns.

Ziemelis. Cik ilgi tu pie manis paliksi? Kur tu biji līdz šim?

Haijalija. Es jau dzīvoju tūkstošiem gadu pirms tevis.

Ziemelis. Un tagad tu zemē? Mani grābj šausmas un gaviles, jo tuvāk tu man nāc... Caur dzīslām šalcot ļauna trīsa staigā kā sarkans spoks un manus spēkus šķiež.

Haijalija. Vai gribi, lai es eju?

Ziemelis. Nē, nē, es lūgšu dievu, lai neizgaistu tavs daiļums, kas viņam līdzīgs.

Haijalija. Lai es spētu dzīvot, man vajag pilītes tavu asiņu. Atver savu krūti. (*Viņa izvelk no azotes spožu asmeni un drusku ievaino viņa krūti.*)

Ziemelis

Nem mani visu!
Es mīlu tavas rokas,
Kas glāsta un kas sit.

Haijalija. Šī roze uz sirds tavas brūces dziedēs. Atmini manis kā sapni.

Ziemelis. Kad redzēsimies?

Haijalija. Varbūt nemūžam vairs, varbūt jau rīt. (*Parādība pazūd, uguns apdziest. Tumsā Ziemelis atrodas atkal savā gultā.*)

Piektā aina

Ziemelis, saimniece.

Pie durvīm stipri klausina.

Saimniece. Ceļaties! Cik ilgi gulēsāt! Jums jau sanākuši draugi.

Ziemelis. Tad jūs klauvējāt? Man likās, ka kāds izkapti trina.

Saimniece. Nu jūs atkal murgojat. Tagad aši augšā un izmazgājat acis, draugi jau gaida labu brīdi.

Ziemelis. Ko viņi grib?

Saimniece. Kā lai es zinu! Bet kas nu cits būs kā vest jūs atkal uz kafejnīcu. No turienes jau arī nāk visa samaitāšana. (*Pieiet tūlādamies pie loga.*) Ak tu dieviņ! Kāda skaista roze šonakt uzplaukusi!

Ziemelis. Tā viņa! Tā viņa! Ejat aši prom, lai varu uzcelties!

Saimniece. Eju jau, eju! Tikai nu atkal nesadzera- ties un neaizraujaties ar tām bārdāmām. (*Noiet.*)

Sestā aina

Ziemelis un viņa kolēģi: Albis, Raters, Raudivs.

Brūk pa durvīm iekšā jautri, bohēmiski rokās saķērušies, dzied

— Tur es dzēru, tur man tika
Tani mazā krodziņā:
Tukšo alu, sasit kannas,
Skūpstā pašu krodzinieci!

Ziemelis. Klusu! Klusu! Ko tik agri?

Raudivs. Visi gaiši dzied agri, lai ļaudis mostas.

Albis. Viņš jau dzied pa nakti, redzat, cik to papīra lokšņu mētājas visapkārt!

Raters. Bet visas tukšas! Laikam pietrūcis tintes!

Albis. Viņš jau raksta ar spalvu, kas gulbja spārnām izrauta, ar lilijas stiebru, ar tauriņa radziņu. Žēl tik, ka nekā nevar saredzēt.

Raters. Ierosinājuma vajaga, modeļa, daiļuma — tāpat kā tēlniekam un gleznotājam.

Ziemelis. Laižat mani, ko jūs gribat?

Raters. Mēs nācām tevi vest uz kafejnīcu brokastot.

Ziemelis. Gan jau būtu aizgājis pats un savu maizīti apēdis agrāk vai vēlāk.

Albis. Bet debesu maizīti, es tev saku, ozianna, debess manna! Tur deg, tur mirdz un sprakst kā raķete. Turp skriešus jāskrej.

Ziemelis. Nu jau nu?

Raters. Viņš jau arī jūsmo, kaut tik tevi nenomet no Pegaza sedliem. Tur zilos papirosu dūmos atspīdējusi jauna zvaigzne, brīnum skaista dejojāja. Arī kāds ievērojams dejojājs nāksot. Tāpēc jau visi spiežas turpu. Mums arī jāsteidzas, lai dabūtu kādu vietīņu.

Ziemelis. Kas nu tur sevišķs būs! Bārdāma, kā jau visas! Man apnicis.

Albis. Bet tā ir pavisam kas cits! Kā to teikt? Viņai tādas brīnišķas acis, ka viņa, it kā no paradīzes padzīta, skatītos svešā pasaulē un nezinātu, kur iet, kur palikt. Pavisam sveša dzīvei, žēl viņas.

Raudivs. Es arī redzēju, daiļa gan! Un viņai ir arī daiļa māsa, nezin, kura daiļāka, tikai katra citāda. Ja tā viena nezin, kur palikt, tad tā otra ceļ cietas mājas — kā Noasa šķirstu lielajos plūdus.

Albis. Debess un zemes mīla — kā Ticiāna gleznā. Vari, Ziemeli, izvēlēties.

Ziemelis. Laižat mani, es par to nedodu neko.

Raters. Ko šis var dot! Pilna galva — un tukšs maks.

Raudivs. Šodien izmaksāsim mēs. Nāc tik līdz. Jāredz tev pašam.

Ziemelis. Ko jūs man varat dot skaistāku nekā manu sapni?

Raters. Pēc tam jau tu vari atkal sapņot.

Albis. Ejam, ejam, beidz nu ģērbties.

Raudivs. Bet tu, mīlais dievs! Kas tas? Tev kreklis pie krūtīm sarkans no asinīm? Kur tu esi ievainojis sevi?

Ziemelis. Es nekā nezinu.

Albis. Aizpogā vesti, nav laika. Ņem viņu aiz padusēm, viņš jau atkal ceļa nezin.

Ziemelis. Zinu labāk kā jūs katru ceļu, zinu arī, ka visi ved uz kapu.

Visi (*tāpat jautri*).

Tur es dzēru, tur man tika...

Pirmā cēliena beigas.

OTRAIS CĒLIENS

Septītā aina

Priekšistaba viesu zālei, uz kuru ved drapēts priekškars, virs kura plata lente sarkanā krāsā ar zelta burtiem. Istaba ierīkota tīri solidā, pilsoniskā garšā, ar glīti aplātiem galdiņiem, uz kuriem jau atrodas parastie pelnu trauciņi etc. Uzkrītoši ir tikai garā, plakanā lente starp abām zāles durvīm, kuru satur divi nēģeru tēli ar smieklos atpūrtiem baltiem zobiem. Lente ir sarkanā krāsā, ar zelta burtu uzrakstu, tāpat kā uz Dantes elles vārtiem: «Lascia ogni speranza che visentrate.» (Lai atstāj katru cerību, kas še ienāk.) Uzraksts domāts reizē kairinošs un albaidošs. Kas nespēj maksāt, viņā neieies. Solīds pilsonis var savu brokastī vai vakariņas ieturēt tepat priekšistabā.

Ieskrien trīs b ā r d ā m a s uztrauktā garstāvoklī.

Jo. Ko jūs sakāt par tādu bezkaunību no saimnieka? Atkal jauna dejojāja! It kā mēs vairs nespētu viesus pievilkt.

Melīta. Nebūs jau tik traki. Jūs tak zināt, ka viesnīcniekam arvienu jāgādā par jaunām atrakcijām, jaunām sensācijām.

Jo (*sit ar abām dūrītēm uz galda*). Bet es tik gribētu zināt, kas es esmu! Nav pāra nedēļu, kopš esmu angažēta, un nu it kā par spīti šī — velns, kā viņu sauc?

Šarmē. Es jau zinu: Silfida Sanetti!

Jo. Ūja! Kāds vārds! Grib ar to arvien apburt! Kas šī par itālieti! Tāpat latviete vien būs. Bet man ir grieķietes vārds «Jo». Vai zināt, ko tas nozīmē? Tā bija tā, kurai kāds dundurs dzinās pakaļ pa visām pasaules malām, kamēr tā kļuva ārprātīga.

Melīta. Vai viņa, vai dundurs?

Šarmē. Labāk jau visi dunduri, tad viņiem sāks birt nauda kā zelta putekļi no kājām.

Jo. Bet šī Sanetti! Pagaidāt, gan viņa visu sarausīs savā ķešā!

Šarmē. Nebūs! Nebūs! Nepielaidīsim. Kas viņa! Dejojāja!

Jo (*aiz dusmām pusraudu*). Bet es arī deju tā kā Jo, kamēr putas nāk pa muti un nokrīt gar zemi.

Melīta. Bet ar to vien taču nepietiek. Sāk jau apnikt pat i kaildejojotājas. Visur viens un tas pats trumpis. Bet es jums ko teikšu: man ir pavisam jauns numurs. (*Izvelk no kabatas kādu žurnālu.*)

Visas (*apkārt*). Nu, rādi šurp! Ā, pompejāniešu sienas gleznas!

Sarmē. Tās jau es pazīstu visas divpadsmit. Rau nu, ka deja vien nav nekas, tā tik maza prelūdija, tikai vēlākā plastika nozīmē visu. (*Visas smejas.*)

Melīta. Tā gan. Bet, ja tu, mīlīt, saki: tikai divpadsmit pozes, — tad tu esi tāli pakaļ palikusi; tagad jau ir trīsdesmit sešas pozes te jaunajā žurnālā.

Jo. Es tik gribētu zināt, ko tu ar savām likām kājām vari.

Melīta. Nu, un tava deja arī ir tikai kā lauku puīšu ermoņikas, kas plešas un veras, vairāk tu neproti.

Jo (*viņai matos*). Es tev parādīšu, ko es vēl protu!

Sarmē. Māsiņas! Māsiņas! Nestrīdēsimies, mums jāturas kopā pret to jauno ienaidnieci. Kādas jums frizūras! Un tad vēl nav jau viņa vien, kas šodien būs. Es dzirdēju arī par kādu jaunu dejojāju Ļitvinovu.

Melīta. Kā tad tu zini un es ne?

Sarmē. Ekstrātelegramma: viņš nupat ieradies.

Jo. Ļitvinovs? Vai tas slavenais no krievu baleta?

Sarmē. Saprotams, tas pats. Mūsu īpašniekam izdevies viņu noķert uz vienu vakaru. Viņš tikai brauc cauri.

Jo. Tad divas slavenības vienā vakarā! Vai manu dieņiņu, tad jāpošas! Būs ļaužu pieplūdums.

Sarmē. Nu, redzat nu! Un jūs vēl strīdaties! Padomāsim, kā gērbties.

Melīta. Es jau zinu, kā gērbties: Pompeju nakti, tādu gaišzaļu, caurspīdīgu, tā ka visur miesu redz, acis aizmigtas, asfodeļi uz galvas un poze atliekta, tā uz muguras.

Jo. Ā, es zinu, tā kā turku zobens lika.

Melīta. Tu ar savām nejēdzībām! Es simbolizēšu nakti, saproti. Jo vairāk tādēļ, ka esmu brunete un...

Sarmē. Nu, mums, sievietēm, jau katrai tāds nakts simbols. Ha-ha-ha! (*Visas smejas.*)

Visas. Un viss nogrimst tanī naktī! (*Atkal smiekli.*)

Jo. Bet es esmu blonda, es simbolizēju saules lēktu.

Sarmē. Tas ir, ka kādu «viņu» atrod kabinetā vēl no rīta, kad jau jāiet darbā.

Melīta. Es gribētu zināt, kāds būs tavš apģērbs.

Jo. Es varu arī pateikt: dzeltens, ar melnām lapām, dekadences puķe. Man jau tāds gatavs, tik ātri jūs to nevarat kopēt. Bet, klau, tur jau sāk ierasties viesi. (*Visas ātri zālē.*)

Astotā aina

Ziemelis, Raters, Albis un Raudivs.

Ziemelis. Man jau pietiek, kafeju padzērām, ļaudis sāk jau nākt, un es jūtos kā pelēks zvirbulis jūsu starpā. Tu, Rater, esi ne tikvien liels dzejnieks, bet izsmalcināts kultūras cilvēks, tu, Albi, dzejnieks un pasaku ķēniņš, vari arvienu glābties savā pasaku valstī. Raudivs ir zinātnieks, kas no svarīgiem problēmiem meklē brīdi izklaidības, bet es nesu visur nakti līdzī, kurp eju, jums būs maz prieka no manis.

Raudivs. Tu ar savām melnām brillēm redzi visu tikai melnu. Kas var zināt, ka neielaižas kāds balts balodītis no debesīm pa plūdiem pie tavām krūtīm kā Noasa šķirstā.

Ziemelis. Man ir cietas bruņas ap krūtīm un top jo dienas cietākas.

Raters. Tīri kā ūdenslīdējam, kas gatavojas laisties dzelmē.

Raudivs. Nē, drīzāk kā lidotājam kažokmēteli. Bet viņš grib startēt, pirms kā ir laidies. Nē, mīlais, tik aši mēs tevi vaļā nelaidīsim, šī nakts ir miljonu vērts, apdomā: pirms apburošā deļotāja un tad velnišķais deļotājs.

Albis. Mēs tur pa viņām durvīm ieiesim burvju valstībā un redzēsīm pašu feju karalieni. Viņas elpa ir iznīcība, tā ir Izīda, kuras plīvuri atsedzot katram jāmirsl.

Ziemelis. Tur jūs klauvējat pie aizslēgtiem vārtiem. Ja man kādreiz pasaules vārti atvērtos, tad tas var notikt tikai cēlumā un daiļumā.

Raters. Nu tad mēģini vismaz klauvēt pie tiem! Pats pēdējais laiks tev celties augšā no saviem trīsdesmit gadu zārkiem, pirms kā tavas istabeles vientulības tumsa tevi atkal apēno.

Albis. Sai naktij jābeidzas purpura laimē! Tev, Ziemel, jāizdeļojas.

Raters. Tavš sapnis var būt skaistāks par tavu līdzšinējo dzīvi, bet ik dienas var vēl ko mācīties klāt, ko tu

nemaz nevari iedomāties un ko dabon redzēt tikai lielajos pāsaules centros.

Ziemelis. Tu runā kā otrs Kolumbs, kas jaunu pasauli atradis. Ko lai es mācos kā māceklis, kam meistars rauj aiz ausīm?

Raters. Katrai lietai ir sava tehniskā puse, tā arī tu varētu mācīties erotikas tehniku, milas kontrapunktu. Citādi tu kā sentimentāls milas dzejnieks paliksi vecmodīgs.

Ziemelis. Laid mani mierā ar tādu tehnisko mīlu. Es cienu tikai mūžīgas, paliekošas vērtības.

Albis. Man gan tiktos redzēt, kādas tās dāmiņas tur Parīzē ir. Nevajaga taču tādēļ iemīlēties, bet labi apskatīties, aptaustīt tuvumā. Būtu atkal materiāls jaunam dzejniekam.

Raudivs. Tam es piekritu. Priekš dzejnieka vai arī pētnieka visa dzīve, visa pasaule ir tikai materiāls. Viņam pašam savas dzīves nemaz nav.

Raters. Ja to tā uzskata, tad mēs, dzejnieki, arī paši līdz esam savs materiāls, un vairāk vēl — mēs, dedzinot un pētot citus, sadedzinām paši sevi.

Ziemelis. Jā, sadegt sevī un tad kā liesmu dzirkste aizlidot tur augšup mūžībā — tas vēl vienīgais skaistums dzīvē.

Raudivs. Vai! tev par tādu uzskatu! Tu meklē pašu būtību, un dzīve to nedod, tā dod tikai parādības, un viņas būtība ir nāve. Tāpat arī milas pašas nav, tikai milas parādības.

Raters. Jā, jā, diemžēl mēs dzīvojam nervu laikmetā, viss šūpojas un ligojas kā uz grimstoša kuģa, un katra diena dod citādas ainas, kā kino lente.

Albis. Tie vecie laiki taču bij skaisti! Kad es iedomājos, kā mēs, bērni, sēdējām ap skalu uguni un vecie turpat blakām stāstīja mums pasaciņas, un mēs, acis iepletuši aiz brīnumiem vien, ticējām, un no rīta saule tik jauki spīdēja uz pagalvja.

Raters. Bet tagad spīd elektriskā saule un mēs paši esam, tā sakot, elektriski cilvēki; varbūt tu drīz uz mēneša varēsi pie skalu uguns sēdēt.

Albis. Gan jau nu, gan pārdzīvosim visus laikus un nelaikus. Varbūt atgriezīsimies pie vectēvu tikumiem.

Ziemelis. Uzskatāt visu, kā gribat. Es tikai zinu un jūtu, ka mani kas mūžīgs deg krūtī un ka es to meklēju, kamēr dzīvošu, un, kad neatradīšu, tad miršu.

Raudivs. Un, kad atradīsi, tad arī mirsi — tu mūžības kandidāts!

Albis. Ko tur nu tik daudz pētīt! Iesim labāk iekšā un uzvilksim savu zilo dūmu. Nāc, Ziemeli! Kad reizi esi atnācis, tad arī viss jāredz. Klau, jau nēģeru kapele sāk instrumentus skaņot. Zēni, uz priekšu, būsīm moderni!

Raters. Tev nu gan tas neizdosies, tu esi saules dēliņš! (*Uz Ziemeli.*) Turies stingri un nenokar degunu. (*Ieiet lielajā zālē.*)

Albis. Pag! Bet saki — ja nu kāda no tām skaistulēm iesēžas man klēpī, ko tad lai daru?

Raters. Nu tad labi.

Albis. Apžēlojies! Bet ja nu sāk bučot? Man mājā gļīta sieva un bērni.

Raters. Sieva paliek sieva! Un no viena blakusskūpstā jau arī nenogībsi. Es nebiju domājis, ka tu tik naivs.

Albis. Nu tad labi. Jāsagatavojas. Es zinu, ko darīt: es viņai, ja sēdīsies klēpī, — iekniebšu mīkstajā vietā. (*Visi smiedamies noiet zālē.*)

Devītā aina

Silfīda un Elinora nāk vakara mēteļos un grib doties pa labi uz ģērbistabu.

Silfīda (*istabas vidū pēkšņi apstājas*). Māsiņ, vai zini, es pārdomāju: es šovakar nedejošu.

Elinora. Kā tā nu var! Tu esi saistījusēs un pēkšņi kā bērns pasaki: es nedejošu. Tas taču pienākums.

Silfīda. Nenāc nu mūžīgi ar saviem pienākumiem! Tie man krīt virsū kā mušas vasaras laikā. Es aizbāzīšu ausis un neklausīšos.

Elinora. Kaut jel reiz tu pieņemtu kaut cik prāta! Kā tā var pasaulē dzīvot!

Silfīda. Dzīvo, kā tu gribi, bet atļauj man manu gribu! Tu dzīvo no pienākumiem, bet es — no iedvesmas! Tas atšķiras kā ledus no uguns.

Elinora. Uguns var ātri uzliesmot un apdzist, bet ledus ir sargs nākošam pavasarim.

Silfīda. Jā, es esmu uguns! Es uzliesmoju un apdzīestu. Es došu gaismu un melnu tumsu. Es dedzinu un sadegu. Man sirds vietā ir elektriska spuldze. Tāda es esmu! Tāda es palieku.

Elinora. Ir jau labi. Teorijā tā var izrunāties, bet apdomā, vismaz šovakar tev jādejo! Kam tev vajadzēja apsolties un līgumu parakstīt?

Silfīda. Tas man tā nejauši notika. Man patlaban nebij ne santīma kabatā, un viņš man solīja lielu summu par viena vakara uzstāšanos un labi daudz iemaksāja, un tad galanti pasniedza pildspalvu, un es — nu! Šviks! Momentā parakstīju. Bet tad es apķēros, ka esmu pirmās šķiras dejojāja un ka es kompromitējos, kafejnīcā dejojama.

Elinora. Būtu tev prāts ašāk skrējis nekā spalva. Bet nekas! Viena reize, cauri braucot, vasaras sezonā neko nekait. Arī slavenais Litvinovs šovakar uzstāšoties.

Silfīda. Cik slavens viņš var būt? Es viņu nepazīstu, un es taču esmu dejojusi Parīzē, Vīnē, Konstantīnopolē.

Elinora (*dusmīgi*). Un tu tiešām nedejosi?

Silfīda. Nē, mīļā zelta māsiņ, nē. Es citādi nevaru. Man vajag iejusties citā pasaulē, es jau teicu, ka dzīvoju iedvesmā. Pār mani vajag nākt kā dievišķam ārprātam, kā saldām reibonim. Tad es vairs neesmu zemes bērns, bet kā ķiršu balta ziedlapiņa, ko pavasara vētra pa gaisu nes. Bet tu nedusmo! Nedusmo!

Elinora (*nopūšas*). Ko lai ar tevi izdara! Tu lido pa gaisu, un man jānes viss smagums un sāpes. Es tik nesaprotu, kas tevi tik pēkšņi pārvērtis. Tu jau no paša rīta biji tāda savāda.

Silfīda. Es arī nezinu. Bet es šorīt, kad pamodos, jutos tik nespējīga, tik tukša, it kā nakti pa sapņiem kāds būtu man izņēmis dvēseli no krūtīm kā degošu ogli un aiznesis kur tāli projām un atdevis kam citam.

Elinora. Ko nu sapnis! Arī man savī sapņi, gan nedaļi, gan daļi, bet es visiem eju pāri ar to varonību, ko ikdiens prasa un ko neviens neredz. Bet tagad saki — vai tev ir vēl tā nauda, ko tev iedeva?

Silfīda (*smiedamās*). Ko tu gan domā! Es un nauda! Man viņa tikai tanī brīdī, kad iedod; vēlāk mēs šķiramies kā naidnieces. Viņa man par smagu nēsāt kabatā.

Elinora. Ak, tu neprāte! Ko lai ar tevi izdara!

Silfīda (*viņai ap kaklu*). Ak, tu mans zelta prātiņ, mans sudraba zvaniņ, tu esi tik mīļa, tik laba! Kur lai es pasaulē bez tevis palieku! Ja dievs man piedotu septiņus grēkus, tu piedotu i astoņus. Tu jau zini vienmēr, kas jādaļa. Tu spēj upurēties un priekš manis atdotu pēdējo santīmu.

Elinora. Zinu jau, zinu. Es iešu un to naudu atnesišu, ko viņam atdot. Ej tu tur ģērbistabā un pagaidi!

Silfīda. Ak, tu mīļā dvēselī! Es tev atmaksāšu: es tev vienai šovakar visas dejas izdejošu priekšā, ko es citiem negribu rādīt. Pie tavas lielās, skaistās dvēseles uguns iedegšu arī es, nabags, nosalis circeņītis.

Elinora (*ejot apgriežas*). Kas lai nu tevi nemīl! Tu jau apbur visus! Vai zini, kam tu līdzinies?

Silfīda (*kā sapņos nogrimusi*). Nu, kam tad?

Elinora. To jau tu nepazīsti, kādam dzejniekam.

Silfīda. Kādam dzejniekam? Tas ir interesanti! Es ar viņu labprāt iepazītos un ļautos sevi no viņa apdzejot. Tas ir: apspīdēt ar bengālisku uguni.

Elinora. Tev viņš būtu tikai bengāliska uguns, un es? Un es?! (*Aiziet, durvis aizcirkzdama.*)

Silfīda (*dodas uz ģērbistabu*).

Desmitā aina

Ziemelis kā skurbis, nelabā omā iznāk viens no zāles. Silfīda bez mēteļa, dejotājas apģērbā iznāk no kreisās ģērbistabas.

Ziemelis (*ieraugot Silfīdu, paliek apstulbis stāvod, viņa tāpat*). Man šķiet, ka būtu redzējis jūs.

Silfīda. Man tāpat, tik neatminos.

Ziemelis

Jūs princese no Akvitānas,
Kas skumji lepno galvu liec?
Jums pieder sarkanzīda drānas
Un rokās asins sarkans zieds,
Kā liesma tas ap gurniem vijas.

Silfīda. Nu, redzat, es esmu dejotāja, nejauši šurp atklīdusi; mans tērps ir magone, vēdeklis rokā liela magone, bet es laikam nedejošu.

Ziemelis. Dejotāja? Jums viegli laisties dzīvei pāri? Jums pietāv saplosīties dejas taktī, kā saplosās mākonis.

Silfīda. Jūsu vārdi ir arī viegli kā mākoņi, bet jūsu soļi ir smagi, it kā jums būtu kājas piebērtas. Kas jūs esat?

Ziemelis. Es? Esmu tas nederīgākais un liekākais cilvēks pasaulē. Nezinu, kur likties.

Silfīda

Man jūsu žēl, tik ļoti žēl,
Jums acīs savāda uguns kvēl,

Es nepazīstu, kas jūs esat,
Tik visu zemes smagni nesat. —

Ziemelis
Man pretim veras jūsu vaigs
No bezdibeņa zaļā stikla
Kā līdzietības mirdzums maigs,
Jūs — anemone kautri bikla —
Kādēļ no manis vairāties?
Vai mani nolādējis dievs?

Silfīda
Man tomēr jāzin, kas jūs esat,
Lai kas jūs, kādu vārdu nesat.

Ziemelis
Tad zināt — latvju dziesminieks.

Silfīda
Jums elles mokas, debess prieks,
Kā redzu, jūsu acīs zvēro. —

Ziemelis
Nu, kā tu to vēl nezināji?
Tu tūkstošreiz man sapnī māji,
Ar mani visur kopā gāji.

Silfīda
Tu mulsti! Tas gan laikam dzejās,
Bet mana sirds tev līdzī smejas.
Un tevīm līdz es arī mulstu,
Kā zīda spilventiņos gulstu.

Ziemelis
Ja gribat, lai es spētu dzejot,
Jums manā priekšā vajag dejot.

Silfīda
Man patīk jūsu ritmos vīties
Un it kā ziedu vītnēs tīties.
(Dejo viņam priekšā.)

Ziemelis
Es nezinu, vai manām acīm liekas,
Ka, jūsu mākslas skauts,
Pats dievs un sātans vienā spēlē tiekas,
Lai to par dzīvi sauc.

Silfīda
Un, lūk, jūs teicāt, ka tik sapnis esmu?

Ziemelis
Nāc, lai es jūtu tavu saldo dvesmu,
Tu smaržodama manās rokās
Kā roze iededzies, kas vīst.

Silfīda

Kā lieta rožu eļļas straume
Pār mani tava dzeja līst,
Tu man to saki vienīgais.

Ziemelis

Tu pati dvēšles važas raisi,
Tu manim virsū rozes kaisi,
Bez tevis nebij līdz šim dzīves,
Tik sapņu trūdiem pildīts gaiss.

Silfīda

Tev mīla laikam mokas nesa?
Ko es? Vai moku nepietiek?

Ziemelis (*velk viņu uz klēpja*).

Ļauj tevi skaut, tas nav no ļauna,
Mums tikties lēmis ir pats dievs,
Lai tava dvēsele no jauna
Ar manu spētu vienoties.

Silfīda

Laid mani, es — es bikla kaija
Virš kuģa, kuram lūzis masts,
Man baigi top, kad mani aijā,
Vēl tāļi, tāļi zilais krasts.
Nekad mēs viņu nesasniesim. —

Ziemelis

Nāc tuvāk, galvas kopā lieksim,
Ak, cik tavš skūpstš ir kairs un silts!

Silfīda

Ak, sapnis — dzīve — kas ir vilts?
Bet tagad laid, nāks mana māsa.

Ziemelis

Kas daļas tai mūs izpētīt!

Silfīda

Bez viņas es kā ūdens lāse,
Kas rokās siek un zemē krīt.
(*Izviņas viņam no rokām.*)

Ziemelis

Bet dod tad pretim man kā ķīlu,
Dod savu sirdi, savu mīlu,
Teic — kur mēs rītu tiksīmies?

Silfīda

Ak, daudz tu prasi, mīļais dievs!
Tad rīt pie kapu vārtiem stāvi;
Es nākšu, ja man nebūs pārceist nāvi,
Es nākšu tad, kad saule grimst,

Lai mūsu mīla jauna dzimst.
Bet tagad ej, jo ašāk ej!

Ziemelis

Ak, kā man pirmreiz dvēsle smeji;
Tu visu, visu dod ar sevi;
Tu zem' un debesi man devi!
Es tavā mīlā atkal dzimis,
Kaut mīlas kapā jūtos grimis.
(*Noiet.*)

Silfīda

Kas bij, kas nebij — skūpstu rota
Kā dārgakmeņiem izgrednota,
Kā mīlu izšķirt neistu no īstas?
Nāks māsa, vai man viņai jāatzīstas?
Nieks! Blēņas!
(*Apgrīžas dejojama.*)

Vienpadsmitā aina

Klauns, puszils, pusdzeltens, ar āža ragiem, atrauj priekškaru.

Klauns

Nu, mani kungi, manas dāmas,
Lai visi skatās tās traģiskās drāmas:
Kur vīns ar asarām reizē plūst
Un sirdis kā salmu stiebriņi lūst.
Vispirms nāks varen glītas skuķes,
Tās simbols jums kā saules puķes
Būs saules puķu rēvija,
Lai plūc ikviens sev vienu — jā! jā! jā!
Bet tad, es saku, pie otrās takts,
Tad nāks tā pompejiešu nakts,
Kas šinī brīnumnaktī grims,
Tas saldā mīlas slavā grims —
Tad trešoreiz kā nelabais
Nāks pats tas velna dejojājs,
Viņš dejos cauri uguniem
Un cauri asiem zobeņiem,
Un, ja viņš šoreiz izies sveiks,
Tad «dievs lai slavēts!» katris teiks.
Bet ceturtais — būs lielas briesmas:
Nāks sievietē, kas sadegs liesmās.
Tik paliks sauja pilna pelniem,

Tur netiks dievam vairs, ne velniem!

(*Skatās apkārt.*)

Ko saucu te pret tukšu kaktu

Kā gailis, uzlēcis uz laktu.

Totiesu zāle atkal pilna,

Būs šodien diezgan jācērpj vilna.

Rēvija.

Iznāk gerlas, tērtas saulespuķu veidā: brūnos viducīšos un lindraciņi tikai dzeltenas lapas. Viņām vidū Sarmē ar platākām un garākām lapām, kuras drīz uz augšu saslēdz, drīz atver, imitējot saulespuķu vibrējošo kustību.

Ilgu pilna stīgu mūzika.

Zāle pārpildīta ļaužu, kuri sēd gar galdiņiem, tērzē un dzer. Vidū zālei plašāks ganģis priekš starpdejojamiem. Albis, Raters, Raudivs.

Albis. Vai dzi! Ir gan skaistas! Bet tā staipās un griežas, ka nevar izšķirt, kura tā skaistākā. Un tās dzeltenās lupatas apkārt — tur jau nekā nav!

Raters. Nerunā nu tik daudz un labāk skaties. Lupatas? Ko tad tu vairāk gribēji? Tev taču sieva un bērni.

Albis. Vai tad es ko sliktu teicu? Un vai tev arī nav mājā sieva un bērni?

Raters. Es jau tikai novēroju. Es tādas lietas pazīstu.

Albis. Ak tā! tā! tā! Tu jau pazīsti, labais esi gan. Un mani tu strostē.

Raudivs. Klus'! Sāksat vēl bārties. Visi jau vērš uzmanību uz mūsu galdiņu. Bet kur tas Ziemeļis palika?

Raters. Es redzēju, ka viņš kļuva skumjāks un skumjāks un tad lēni aizvirzījās pa durvīm laukā. Es jau zinu, tādās reizēs viņš nav turams.

Raudivs (*nopūzdamies*). Ak jā! Grūtsirdīgais nelga! Tāds būtu viņa īstais nosaukums. Kādreiz viņš jautri smeja kā putns pēc lietus, bet tad tas uzreiz apmācas un klusi aiziet.

Raters. Spārniem spīd virsū saule, bet apakšā tie slapji. Viņš pastāv no pretrunām: milē nāvi un dzīvību. Diezin uz kuru pusi svārsies?

Raudivs. Nevajaga to uzskatīt tik traģiski. Viņam vajaga tikai iemīlēties, tad rasies līdzsvars.

Rēvija beidzas, skatuves priekšgars nolaižas.

Jo (dejo pa starplaiku, drīz vienam, drīz otram galdam tuvodamās. Deja personificē antīko dejojāju, kura izrāda, ka tā pastāvīgi tiek vajāta no Ceisa uzlaistā sirseņa).

Klauns (*viņai nopakaļ svaida zeltainus lentu kamolus publikā, kuri apvijas gan ap kaklu, gan ap traukiem*).

Še jums vēl pēdējie saules stari,
Tad beigsies diena un sāksies nakts.
Jums ātrāk sitīs pulsa takts,
Kad Pompeju kaps tiks vaļā rakts
Un šurpu lidos tie meiteņu bari.
Tās nebūs spoki, bet rožainas miesas
Un — kā jūs redzat — arī ne liesas.

(*Aiztuntuļo prom. Tāpat arī Jo pazūd; paliek tumšs. Priekšgars atkal ceļas.*)

Albis. Man jau metas bailes, laidīsimies labāk prom.

Raters (*tura viņu aiz svārkiem*). Vai tu paliksi mierā!
It kā nu tu būtu tā galvenā persona, kuru visi ķers!

Albis. Bet sviedri gan man līst.

Rēvija.

Atkal cita mūzika, lēni šūpojoša un midzinoša. Uznāk gerlas bāzāļos, caurspīdīgos un ļoti plašos plīvuros, ar kuriem viņām iznāk visvairāk pozes. Viņas aicina uz dusu vai uz kapu un beidzot nolaižas visas guļus. Galvenā dejotāja Melita.

Klauns

Beļ nu nāks tas, kas visus trauks,
Kam zibšņos apkārt liesmas un kāvi,
Kas nebēdās ne briesmu, ne nāvi
Un pašu velnu no pekles sauks.

Brīdis pauze. Nolaists lielais priekšgars starp zāli un priekšistabu.
Mūzika lēni intonē.

Silfīda un Elinora.

Elinora. Tā! Nu būtu kārtībā. Es atnesu naudu, ko tev atdot direktoram. Še, saņem.

Silfīda (*izklaidīgi*). Jā, jā, ko tu teici? Kam jāatdod? Dzirdi, dzirdi, kādas skaņas.

Elinora. Nu, še nauda, tieci reiz galā! Tu taču teici, ka negribi deļot, nu tad jāatdod atpakaļ divkārša rokasnauda.

Silfīda. Ko tu runā par naudu, par deļu! Man apņik. Varbūt deļošu, jo manī atkal kaut kas san un skan. Vai zini, ar ko es satikos?

Elinora. Nu, nu. Atkal ko izdomāji? Es taviem lēcieņiem nemaz nevaru sekot.

Silfīda. Es satikos ar tavu mirstošo gulbi, ar smieklīgo pajaco, un sajutu kaut ko, kas mani pievelk, es viņā iemilējos — man tā likās —, un mēs norunājām satikties rītu pie kapsētas. Es tev neko neslēpju.

Elinora. Tu viņā iemilējies! Tev tā liekas — ak dievs, kam tu viņu padarī nelaimīgu!

Silfīda. Nelaimīgu? Kādēļ? Es taču teicu, ka viņu mīlu!

Elinora. Mīla, kura mirkli uzzibsnī starp diviem cilvēkiem, nevar būt pastāvīga. Tu dari viņu nelaimīgu.

Silfīda. Kā tā? Man taču liekas, ka es viņu mīlu, jo viņš mani iekustinājis stīgas, kas vēl nekad nav skanējušas.

Elinora. Cik ilgi tas būs? Es pazīstu tavu raksturu.

Silfīda. Kas par nelaimi, ja es kādreiz iemilētos. Ja mīla nav mainīga, tad tā neko nedod, un, ja es viņu atstāju, tad es viņam atstāju smaržīgas atmiņas kā baltus ievu ziedus. Vai mans izstarojums nav vairāk nekā es pati? Bet klau! Klau! Kādas skaņas! (*Klausās pie priekškara.*)

Elinora. Klausies jel reiz un esi nopietna. Tu nedrīksti ar cilvēka sirdi rotāties kā ar dejas takti. Ja tu Ziemeļi mīli, tad — es tev viņu atdošu — dari viņu laimīgu. Viņš tik daudz cietis, tu nedrīksti ar viņu rotaļāties!

Silfīda. Tu mīļais dievs, ko tu mani moci! Kādu apstiprinājumu lai es tev dodu? Es mīlu tā, kā es varu mīlēt, un došu sevi, kāda esmu. Vai bite vainīga, ka viņa neaizmieg ziedā? Vai debess var prasīt, lai mākonis pie viņas stāv pienaglots cieti? Vai gribi tūlīt mani ar laulības kontraktu saistīt?

Elinora. Es tikai gribu, lai tu palieci pie viņa un dari viņu laimīgu.

Silfīda. Laime un nelaime nestāv tavās rokās.

Elinora. Es tikai runāju tava rakstura dēļ, kas tik vājš un šaudīgs.

Silfīda. Visa daba ir tāda: vētra nāk un iet. Liesma deg un apdziest, puķe zied un nozied, nekur nav pastāvības, un no manis tu prasi, lai es cilvēku piesaistu ar dzelzs važām. Lai viņš mani mīl, cik ilgi grib, un es viņu mīlēšu, cik ilgi gribēšu.

Elinora. Ir arī dzīvē mūžīgas vērtības: mīla, kas mīl aiz nāves, un Ziemeļim ir tāda daba, kur iekšā viss paslēpts kā dzelmē.

Silfīda. Ir jau labi! Kad tu man tā uzbāzies, tad man viss sāk apnikt. Bet klausies tās skaņas, ak, tās skaņas!

Priekšgars tiek atvilkt. Galdiņi ar viesiem atbīdīti pie malas. Pa vidu dejojājs *Ļitvinovs*. Orķestrs spēlē trakulīgo «Lezginku». Viņam priekšā tura kailus zobenus.

Silfīda (*cilājas līdz takti*). Redzi un dzirdi! Un viņš tik skaists, tik apburošs!

Elinora. Kas man tur daudz ko redzēt. Mani tādas lietas neaizrauj.

Silfīda. Tu esi ikdienas cilvēks. Tu esi akmens! Nekas tevi nevar uztraukt.

Elinora. Arī akmeni var saspridzināt uguns, bet tai vajaga būt stiprākai par tavu salmu uguni.

Silfīda. Es tagad dejošu, dejošu! Katra nervu cīpsliņa manī kustas.

Elinora. Ārprātīgā, nāc uz mājām, un rītu tur tiecies ar Ziemeļi.

Silfīda. Rītu! Rītu! Kas ir rīts, bāla strīpiņa pie debess malas. Daudz mirst līdz rītam, bet es dzīvoju un degu šodien! (*Sāk dejojot pretim Ļitvinovam.*) Es viņu mīlu!

Elinora. Es tevi nelaidīšu, nāc! (*Rauj viņu aiz rokas.*)

Silfīda. Nē!

Elinora. Šoreiz tu klausīs!

Silfīda. Nē! Nē! Nē! Ļauj man kā zvaigznei iet savu ceļu!

Elinora. Tu esi meteors.

Silfīda. Labi! Sašķīdīšu! Nokritīšu! Bet tagad liesmoju! (*Dejo.*)

Elinora (*lauza rokas*). Ak dievs! Ak dievs! Iznāks nelaime!

Ļitvinovs (*viņam tura degošas lāpas priekšā, viņš dejo cauri. Silfīda, pretim dejojama, nokrīt viņam pie kājām*).

Silfīda. Es esmu liesma, kurai tu cauri netiec. Sauc to par mīlu, par nāvi, kā tūk. Te es esmu!

Ļitvinovs. Heija! Uzvarētājs uzvarēts! Es tevi ņemu, tu esi velnišķi skaista! Mana! Mana!

Priekšgars.

Pirmā posma beigas.

OTRAIS POSMS

Pirmā aina

Kapu sargs (rēgs), Ziemelis.

Sargs (*dziļi ietinies, sēd pie kapu vārtiem*). Ko jūs te gaidāt, jaunais cilvēks? Jūs jau staigājat šurp un turp trīs stundas vai vairāk.

Ziemelis. Vai trīs? Vai ne desmit? Vai ne simtām?

Sargs. Jūs gan kādu ļoti gaidāt?

Ziemelis. Vai tik viņa nav garām pagājusi? Vai nav paslēpusies?

Sargs. Kas man iet garām, es zinu visas, bet, kas slēpjas, es labprāt nemeklēju, kaut gan zinu viņu slēptuvi. Es jums dotu padomu arī viņu nemeklēt, negaidīt.

Ziemelis. Kā jūs to zināt? Vai viņu pazīstat?

Sargs. Kā lai viņu nepazītu, kad jūs pazīstu. (*Paver segu.*)

Ziemelis (*atlec izbijies*). Ak dievs! Atkal rēgs! Vai drūmais smējējs atkal klāt!

Sargs. Vari man piedot, es negribu tevi sāpināt. Bet es esmu mūžīgs šaubu gars, un mājoklis man tava sirds.

Ziemelis. Tad tu arī šaubies, ka viņa atnākusi, ka viņa pavisam reiz nāks?

Sargs. Kādēļ lai viņa nenāktu, ja arī ne šodien? Visi nāk pie manis. Arī tu nāksi. (*Metas tumšs. Pilns mēness.*)

Ziemelis (*nopūšas*). Par velti. Viņa tomēr nenāca. Kurp lai eju? Pie cilvēkiem man netīk. Tie visi skatīsies man vaigā, visi smiesies: bēdīgais nelga! Un tad atkal nakts, pilna sāpju! Bezmiega! Ak šausmas! Vai zini, draugs, iaved mani kapsētā, kļūs vieglāk man, redzot to vietu, kur vairs necieš un nejūt.

Sargs. To patikšanu es tev varu darīt, ja tā tikai būs patikšana. (*Atver kapu vārtus, abi ieiet kapsētā.*)

Otrā aina

Ziemelis, kapu sargs, miroņi.

Ziemelis. Jau rudens; tumšs un auksts, nobirušas lapas no kokiem, kā zelts un karmīns tās bija, nu pelēkas un čab zem kājām kā miroņnopūtas.

Sargs. Tu dzirdi tikai mūsu soļus. Es pie tā esmu pieradis. Lapas mirst tāpat kā cilvēki.

Ziemelis. Lapas mirst un atkal top zaļas, tikai cilvēks vairs ne. Skat, skat, tur to koku ar sauso zaru — ak dievs — vai tur kāds nekarājas?

Sargs. Tu redzi ēnu.

Ziemelis. Vējš to kustina. Tas ir cilvēks, man tas liekas kā Jūdass Iskariots — un liels, sarkans laukums pie kājām, kā viņa nomestais mētelis.

Sargs. Tur būs sabirušas asinsvīksnas lapas.

Ziemelis. Tu centies visu garu valsti padarīt par istenību. Tad vadi mani arī pie zārkiem, padari man dzīvus, kas viņos dus.

Sargs. Labi, jaunais draugs, tev sakarsusi fantāzija, es tev parādišu, kas viņos dus. Te tu vari skaļi smiet vai raudāt, tikai vēlāk neizpauž neko, lai viņu dzīves stāsts paliek starp mums.

Ziemelis. Palaidies uz mani.

Sargs (*paver kāda zārka vāku*). Lūk, te viens šķirsts apvīts ar zilu lentu, te dus meitene, kas noindējusies.

Ziemelis. Tas būs nupat noticis. Viņas vaigs maigs, kā bālais mēnesis mirdz, šķiet, nāve viņai bijusi saldāka nekā dzīve.

Sargs (*atver otru šķirstu*). Lūk, te guļ sieviete, kas tāpat noindējusies.

Ziemelis. Zaļš šķirsts! Cik īpatnēji! Viņa dus kā pumurs lapās, ko rīta salna nokodusi. Bet, rau, pat nāve nav spējusi aizdarīt acis, kas, plaši atvērtas, vēl ko cer un gaida...

Sargs. To dievs vien zin. Vai gribi vēl kādu redzēt? Man šķiet, ka tu katras dzīves stāstu labāk tulko nekā es.

Ziemelis. Kā uguns liesma man šaudās pretim. Viņas locekļi vēl kā dejas takti. Viņas dzīve bijusi pusmūzika, pusdziesma.

Sargs. Tomēr arī viņa no tā paša kausa dzērusi.

Ziemelis. Kas ir šī inde?

Sargs. Neprasi tik ziņkārīgs, gan arī tu no viņas dzersi. Es vecs, septiņdesmit pāri, bet man bail tās indes vārdu minēt. Tai ir vārds — mīlestība.

Ziemelis. Ak vai! Sarkanās liesmas apdzies! Viss vēršas pelnu pelēkumā, tikai uz sirds vietas sarkano krustu. Rau, rau! Viņa ceļas no zārka — izpleš kā sikspārņa spārnus, viņa grib man ko teikt, bet vārdus nesadzirdu, iedegas zem spārnēm kā liesmiņa. Arī citi ceļas

no zārkiem, viņas sfērā līdzī rauti, viņas seja man tik pazīstama (*ieklīdzas*)... Haijalija!

Rēgs. Tu aiz bēdām murgo. Gan jau viņa nāks.

Ziemelis. Bet citāda; ar rozēm pušķojusies, pati ziedoša, ne tā kā mironis. Klau, klau! Visi ceļas, vāki no zārkiem veļas nost — kauliņi grab — viņi tuvojas — viņi dejā ieslēdz mani — es nespēju kustēties — — (*Mirondeja.*)

Rēgs (*ņem viņu zem rokas*). Nāc, nāc, tu slimo ar nerviem. Es tevi paglābšu.

Ziemelis. Tu mani no vienām briesmām paglābsi, lai ievestu vēl lielākās briesmās.

Rēgs. Es tevi nodošu tavam labākam draugam, Ali Bejam.

Trešā aina

Tie paši, Ali Bejs.

Ali Bejs (*platā, melnā mētelī*). Nabaga zēns, tu gluži pārbijies un nosalis, drebi. Es tev gribu dot, kas tevi sasildīs, iepriecinās un modinās tevi uz īstu dzīvību. Nāc man līdzī!

Ziemelis. Kurp tu mani ved? Ko tu man soli?

Ali Bejs. Turp, kur nav vairs ne sāpju, ne ilgu, ne pagātnes, ne tagadnes, ne nākotnes.

Ziemelis. Vai uz nāvi?

Ali Bejs. Ir vēl kas trešs, tas ir pāri pār dzīvi un nāvi.

Ziemelis. Savādi. Tu dari mani ziņkārīgu.

Ali Bejs. Arī labi. Ziņkāre jau ir vērtī uz katru jaunu dzīvi. Bet tā valsts, uz kuru es tevi vedu, ir vēl lielāka, kā jau teicu, trešā dzīvības pakāpe.

Ziemelis. Tu taču zini, cik nabags, nožēlojams es esmu: maisos tik cilvēkiem pa kājām. Naudas man nav, jo neesmu nekāds algots skribents, mīlu brīvību. Mīla mani nemīl, goda un slavas arī man nav. Esmu tikai nabags dzejnieks, un dzejnieki tiek slaveni tikai tad, kad tie dus kapā, un arī neilgi, kamēr kolēģi var izrunāt savas skaisti izdomātās kapa runas — un tad nāve, nakts un aizmirstība.

Ali Bejs. Es tev taču teicu, ka ir vēl kas cits. Tu noņēsi savu miesu kā vecas lupatas uz ielu. Vai nav jauki pacelties pār cilvēcību, pār organismu, kad asinīs vairs nerit melnā, biezā sula, bet kāds citāds fluīds. Kad jūties

no zemes atraisīts un vari sekot sava gara brīvam lidojumam? Tava intelīģence, tavas domas vairosies ar slepenu spēku. Tu visu sapratīsi, ko lielie gari reiz izjutuši, kā Perikls, Platons, Dante, Napoleons. Tavā sirdī radīsies tik daudz milas un laipnības, ka tu kā dievs visiem cilvēkiem spēsi piedot un visu saprast un aptvert sevī visu zemi un debesi, lai tā nu būtu vai grieķiskais Olimps vai kristīgo debess.

Ziemeļis. Tu soli daudz par daudz. Es tev gribu sekot. Man jau arī viss vienalga, esmu notrulis kā anatoma nazis, kas dzīviem dzīvniekiem griež sirdis laukā.

Ali Bejs. Labi. Iesim. Sveiks, draugs Rēgs! Gan jau vēl būs jātiekas. Dzīve ir tik šaura, ka viņā, grib vai negrib, vienam uz otru jāuzduras kā asām naglām.

Ceturrtā aina

Ali Bejs, Ziemeļis.

Ziemeļis. Kurp mani ved pa tukšām, tumšām ielām?

Ali Bejs. Kad tikai sasniedz mērķi...

Ziemeļis. Šauri, zemi vārti, kāpes glumas kā līķu kambarī, tās jau baismainākas nekā kapsētā, no kurās tikko izbēgām.

Ali Bejs. Tūlīt būsīm gaismas valstī — opija klubā.

Ziemeļis (*saraujas*). Tā jau esot šausmīga inde, no kuras grūti tiekot vaļā.

Ali Bejs. Ne šausmīgāka par mīlu. Pirmā sit brūces, pēdējā tās dziedē. Te tev atvērsies jauni prāti, te nebūs vairs ne naida, ne sāpju, ne izšķirības starp draugu un naidnieku, jaunu un vecu, te katrs bezdibens pildās un saites sienas. Īsti to varētu dēvēt par garu dzimteni, jo visi lielie gari taču virs zemes nejūtas mājās, kur nu vēl dzejnieks, kam jau no dzimtības uzspiests lāsta zīmogs: klist apkārt un neatrast nekur miera.

Ziemeļis. Labi, es tev sekoju. Man jau arī nav nekā, ko zaudēt.

Ali Bejs. Nerunā par zaudējumu, bet par ieguvumu. Tu drīz vien redzēsi, ko ne sapnī neesi redzējis. (*Ieiet abi klubā.*)

Ali Bejs. Mēs esam pie mērķa. Iesim iekšā!

Ziemeļis. Tad tāda tava burvju valsts! Mazi, šauri vārtiņi! Pat galva jānoliec, ieejot iekšā.

Ali Bejs. Vai tad visi šaurie vārtiņi un celiņi neved uz debess valstību? Diezgan tu tādu esi nostaiģājis.

Ziemelis. Tiesa. Jāiet vien ir.

Ali Bejs (*pieklauvē trīs reizes. Atsprāgst mazie vārti, un parādās lielas durvis, uz kurām ar liesmainiem burtiem: «Ne dievam, ne velnam.»*).

Ziemelis. Ko tas nozīmē? Savāds uzraksts: pievilcīgs un reizē atbaidošs.

Ali Bejs. Tas nozīmē, ka starp dzīvi un nāvi ir vēl kaut kas cits. (*Abi ieiet.*)

Piektā aina

Ziemelis. Kāda savāda atmosfēra! Ēters, auksts kā ledus...

Ali Bejs. Tas ir radniecīgs ārprātam un hipnozei un arī radniecīgs tev.

Ziemelis. Es vēl nevaru saredzēt, bet smaržas nepazītas, reibinošas viņo augšup un lejup kā mākoņi.

Ali Bejs (*izlej kādu pudeli*). Tu tūdaļ sasilsī, kas mūžam esi salis.

Ziemelis. Man top tik viegli, tik silti. Es redzu skaidrāk: tā jau nav nemaz tā mazā, zemā istaba, kurā iegājām, viņa plaša, viņa top par brīnišķīgu marmora templi, un grīda kā mozaīka, izlikta ar bruņurupuču platēm. Mākoņi paceļas, es redzu gultas visapkārt, un viņā guļ porcelāna figūras, sievietes — ko es saku — fejas, viņu rociņas ir tik maigas un rožainas un smaržo pēc ambras, un viņu kājiņas kurpītēs, kuras nav lielākas par rieksta čaumaļiņu. Kas viņas ir?

Ali Bejs. Es tevi tūdaļ iepazīstināšu ar viņām, bet pirms apgulsties pats, te viena gulta brīva.

Ziemelis. Bet tā ir salmu gulta ar skaidu spilvenu. Es pie māmiņas un māsiņas gulēju labāk.

Ali Bejs. Gulsties vien droši! Manas burvības brīnišķais iespaids tev pārvērtīs to par zīdu ar blāznotām segām kā rīta mākoņiem. Es tev došu smēķēt pīpi.

Ziemelis. Kas tā par nomelnojušu pīpi?

Ali Bejs. To mani tēvutēvi ir smēķējuši no dzimumu dzimumiem. Viņa ir pilna austrumu dailes gara. Viņā iemājo desmit burvības: morfijs, kodeīns, narkotikums un diezīn kas vēl. Tēvs man mira tādēļ, ka viņš par daudz no tās smēķēja. Tur kaut kāds noslēpums, kuru nevajadzīgs tagad izpētīt. Es tūdaļ tev viņu sagatavošu.

Ziemelis (*pīpi aplūko*). Viņa ir gluži melna, tikai šur

un tur ar zeltu izrotāta, un pērles pie viņas karājas kā asaras pie zārka segas. Es skatos viņā kā vaļējā kapā.

Ali Bejs (*izvelk no kabatas graudiņus*). Tie man jā-sagatavo un uz uguns jāvāra.

Ziemeļis. Ļauj apskatīt. Kas tie par graudiņiem? Tie izskatās kā mazas lodītes no sveķiem un no asfalta. Pēc nekā tie neož, un nekādas smaržas tiem nav.

Ali Bejs (*māj, un istabas vidū izšaujas uguns*). Es tagad kādus graudiņus izvārišu un tad tev došu smēķēt. (*Viņš vāra graudiņus pipē un pasniedz Ziemeļim, kurš ievelk dažus vilcienus.*)

Ziemeļis. Brīnišķi, kā viss pārvēršas: fejas opāl-krāsainā templī paceļas un top dzīvas, viņu sarkanās lūpas pauž it kā neizsakāmu laimi. Brīnišķas puķes stiepj ziedus ārā no grīdas; pašām puķēm ir tik lielas, platas lapas, un viņu ziedi ir kā melni šķīvji ar pasniegtiem aug-ļiem no nāves dieves dārziem.

Ali Bejs (*otrreiz pipi pilda*). Še, smēķē vēl.

Ziemeļis. Man šķiet, ka tūkstots gadi ir pagājuši un liela magone spiežas man pie pašām lūpām klāt. Nu tava pipe nav vairs aplāta ar zelta izrotātām asarām, bet ar asinspilieniem.

Ali Bejs. Maģiskais opijs taču pastāv no asinspilie-niem. Kas tev par daļu, vai no tevis paša vai no cita, kaš tikai iespaids panākts.

Ziemeļis (*ievilcis dažus dūmus*).

Kā kuģis es no tāla okeāna

Še iegriezies uz brīdi atpūsties.

Ali Bejs. Kad tu izsmēķēsi trešo pipi, es tevi iepazīsti-nāšu ar fejām, kas še dus.

Ziemeļis. Man tagad tik viegli, tik labi. Ja tu man spēj vēl ko dot, tad dod! Man maz vairs ko vēlēties.

Es aizbraucu pa putnu ceļu

Kā valdnieks zilā valstībā.

Ali Bejs. Nu, ceļaties augšā, manas meitas, un tuvoja-ties viņam!

(*Sievietes paceļas no savām gultām.*)

(*Uz Ziemeļi.*)

Te tu redzi sievietes no Bahijas un Tasmānijas,

No skopās Pontu tautu cilts,

No ielejām, kur upes vijas,

No Gobi sakarsušās smilts.

(*Dažas sievietes pieceļas no gultām un tuvojas viņam.*)

Ziemelis

Stāvs jūsu, kas jums plaucis muselīnā,
Kā nāvīgs zieds man dvēselī māc.

Sievietes (*izstiepj rokas*). Nāc! Nāc!

Ali Bejs. Lūk, te otra mana meita: princese Džonke,
puķu karaļa meita. (*Viņa tuvojas Ziemeļim un paceļ
sveicinādama labo roku.*)

Ziemelis

Cik neizsakāmi maīga tava seja,
No melna matu kroņa vaiņagota,
Jūs reizē princese un feja,
No mēness zelta apskaidrota.
Man tavā brīnišķīgā prizmā
Lūst visu sāpju asais stars.

(*Grib viņu skūpstīt, bet bezspēcīgi atslid.*)

Ali Bejs. Nu nākat visas, manas meitas, sapņu otra
stunda ir klāt, jūs drīkstat celties.

Sievietes (*pieceļas no savām gultām, viņas tērptas
caurspīdīgos plīvuros, mati tām melni kā no melnkoka,
caurvīti ar pārļu šņorēm, uz rokām daudzas aproces no
zelta un dārgakmeņiem, tāpat arī uz pirkstiem gredzeni.
Dažas ar spalvu vēdekļiem apstāj Ziemeļa pagaloī un vē-
dina tam saldu smaržu dvesmu, citas glāsta tam matus,
citas apstāj kājgalu un vilinoši smaida*).

Ali Bejs

No visām zemēm, ko vien vari
Tu iedomā un kaislē skaut,
Še dārgumi un rotu bari:
Še nēģeriete milā kvēla,
Še indiāne ceļus liec,
Še arī arābiete kvēla,
Še visu rāsu kairais zieds.

Ziemelis. Man šķiet, tu vēl ko manim slēp.

Ali Bejs. Es zinu, ko tu gribi: tu gribi atsegt pēdējo
noslēpumu, atsaukt to būtņi, kas tev vēl nav gluži padota,
tā samaksa būs dārga, bet tu to gribi.

Ziemelis. Es gribu, gribu, tu jau visu zini.

Ali Bejs. Tad ņem un smēķē šo pēdējo pīpi, kas tikai
vienīgā nu vedīs tevi atpakaļ uz pašiem pirmatnības avo-
tiem un dvēseļu sākumu, bet zini, līdz ar to tev šinī naktī
viss atdots tiks un viss ņemts. Pat miroņus tu dzirdēsi,
kas dziļi zemē rakti, un dzīvos atsauksi, kas vēl tālāk at-
rodas no tevis nekā miroņi.

Ziemelis. Viss viens! Kaut nāktu tikai Haijalija!

Ali Bejs. Tad ņem un smēķē šo šo trešo pīpi. Tā ir no baltkaula un daudzkārt vērtīgāka nekā visas citas. Viņa bij sākumā balta, tad tā kļuva dzeltena un tagad izskatās brūna. Viņā sakūst divas dvēseles. Viņa laikam veca trīsdesmit simts gadu, un daudz karalisku lūpu ir no viņas sev aizmirstību sūkušas. Viņai ir sava vesela mīlas vēsture.

Ziemelis. Es gribu to zināt, pirms no jauna dzīvoju vai mirstu.

Ali Bejs. Ne tik strauji, jaunais cilvēks! Tik aši nevar pāriet gadsimtus. Pirms jāaizmirst viss. Jāizdzēš viss no atmiņas tāpat kā man, lai izjustu tikai to vienvienīgo.

Ziemelis

Ko moci mani gariem stāstiem!

Ļauj sabrukt man zem mīlas lāstiem.

Ali Bejs. Bij reiz karaliene, neatminu, vai no Skitijas vai Persijas, vai Tatārijas...

Ziemelis. Priekš manis tā bij Haijalija.

Ali Bejs. Nuja, es viņas vārdu neatminu. Zinu tikai, ka augstdzimuši kņazi izgājuši tāļi pār savas valsts robežām, lai viņu meklētu.

Ziemelis. Diezgan! Es neesmu ne kņazs, ne man kādas valstības. Bet mana sirds to ir meklējusi tālāk nekā visi kņazi. Viņai jānāk, tūlīt! Tūlīt!

Ali Bejs. Viņa jau arī nāk. Ievēro tik vienu mācību:

Tāds reiz likums garu valstībā:

To acīm vari ņemt par prieku,

Bet, ja tev sirds to neizšķirs,

Tad velns lai sargā pārdrošnieku,

Kas viņu skar, tas mirdams mirs.

Ziemelis

Oho! Tik vien tās bailes!

Man vajag pēdējās dailes.

Ali Bejs

Tad ņem to arī! (*Viņš noņem savu melno togu un parādās melnā zīda apģērbā ar koraļļu agraļām. Viņš velk uz sienām noslēpumainas zīmes ar sarkanu krāsu, tad dobji sauc: Haijalija!*)

Sestā aina

Tie paši, Haijalija.

Haijalija

(*fantastiskā uzvalkā kā siltzemju taurenītis. Viegli lidodama*).

Man visas durvis atdarās, kad nakts,
Es visās mēlēs runāju, kad nakts,
Es tavu dvēseli izdzeru, kad nakts.

Ziemeļis (*izstiepj bezspēcīgi rokas*). Haijalija! Beidzot tomēr nāci pēc tik ilgiem sāpju gadiem... Bet zvēri man, ka neesi tikai kāda pati maldošā un citus maldinošā dvēsele, kas, šurpu saukta caur okultu spēku, atstājusi savu miesas mājokli, uz brīdi iemājo cita miesā.

Haijalija

(*arvienu pašdejojama, ar traģisku iespaidu*).

Tev tiesa, mani rokās slēdzis
Reiz dievinādams Šarls Bodlērs,
Tad atkal šausmu pārņemts bēdzis
Kā ienaidnieku pārņemts zvērs.

Ziemeļis

Kā pekles guns man tavi vārdi sprēgā,
Arvien man' vairāk aptver jēga,
Kas citiem slēpts no viņas pasaules
Un kurai drīzi piederēšu es.

Haijalija

(*noliecas pār viņu*).

Šo skūpstu ņem no senās Ēdenes,
To visu skūpstu vietā skūpstu es,
Tev mana sirds kā pielietis bikers kūš,
Lai aiznes nakts caur bezgalību mūs — — —

Ali Bejs

(*novērsies līdz šim stāvējis, tagad saļimst uz sēdekļa, rokās galvu slēpdams*).

Kaut gan man mute vienmēr smeļ,
Bet pirmreiz acis asras lej.
Te mīla kaislīgāk par citiem kvēl.
Šo jauno upuru man paliek žēl.

Haijalija

Nav laika vairs un telpas vairs starp mums,
Mūs abus sedz tik mīlas degošs jums.

Ziemeļis

Man tava sirds ir šūpulis un kaps,
Es simtkārt mirstu, simtkārt

augšā ceļos. —

Ali Bejs

Vai! Vai! Vai!

Ziemeļis

Ak, cik man labi, tavu roku
Es jūtu uzliktu uz krūts.

Nav ilgu man vairs, ne moku,
Kas, dzīvei cauri ejot, gūts.

Ali Bejs

*(pieceļas, izdzēš noslēpumainās zīmes: puķes ie-
grimst zemē, sienas it kā savelkas kopā. Haijalija
paceļas un it kā nobālē un zaudē savu ār pasaules
spožumu; gaist un izzūd).*

Es šoreiz prom no tevis eju,
Lai otrreiz kausu pilnu leju.
Bet, kad tu viņu izbaudīsi,
Tu tuvāk mani sajūtīsi.

(Pazūd.)

Ziemelis

(it kā pamodies).

Kas tas? Ap mani ir tik klusi,
Es redzu, viss tik sapnis bij,
Un skaistā uguns izdegusi ...
Ak, kad tu nāksi, Haijalij!

Septītā aina

Ziemelis, saimniece.

Saimniece. Nu, vai pabrokastojāt?

Ziemelis *(kuram ēdiens stāv priekšā neaizskarts,
viņš galvu rokās atspiedis)*. Jā, jā. Ko jūs teicāt?

Saimniece. Es prasīju, vai esat ēduši. Un jūs snau-
žat kā miegā. Divas dienas bijāt prom; diezin pa kādām
kafejnīcām bijāt vazājušies un kāda meita būs jūs sapi-
nusi valgos.

Ziemelis. Nerunājat taču tik nejauku valodu.

Saimniece. Kāda tad jūsu valoda? Ar savām dze-
jām un iedomām karājaties gaisā un ar kājām mināt pa
dubļiem. Labu galu jau neņemsat, to es jums saku.

Ziemelis. Varbūt jums taisnība.

Saimniece. Ja domājat, ka man taisnība, tad esat
reiz godīgs cilvēks: strādājat, pelnāt maizi, apprecaties,
dibināt ģimeni, un būs prieks redzēt, kā jūsu bērni aug.

Ziemelis. Ak, mīlā saimniecīt, jūs man dodāt pa-
domu — iznīcināt sevi pašu. Bet es gribu dzīvot. Es
gribu skatīt to daiļumu, kādu tik vienreiz dzīvē atrod,
un tad man vienalga, vai dzīvoju vai mirstu.

Saimniece. Es nemaz negribu ar jums tālāk ru-
nāt, es neprotu pa padebešiem kūleņot. Arī jūs esat

tikai miesīgs cilvēks, un jums jāgādā par savas miesas uzturu. Man jau citādi nebūtu gar jums nekādas daļas, bet jūs dzīvojat manā dzīvoklī, un man — kā lai nu saku — man jūsu žēl, ka aizklīstat pa neceļiem. Sakāt man — kas jūs aizvakar pārveda mājās? Kas tas bij par garu tēviņu? Labais jau gan nebij.

Ziemelis. Nezinu, neatceros. Varbūt rēgs.

Saimniece. Lai nu kā! Es jau tādus ķēmus nepazīstu. Bet šorīt te gaida uz jums kāda jaunkundze. Es būtu viņu raidījusi projām, bet, kaut gan viņa izskatās tik ļoti skaista, viņa man tomēr šķiet godīga, un tādēļ es viņai teicu, lai pagaida, drīz jūs celsaties.

Ziemelis (*uzlec kājās*). Ak dievs, kam neteicāt ātrāk? Tā cita nevar būt, tā ir vienīgi tikai Haijalija! Tūlīt saucat viņu, kaut tik nebūtu aizgājusi prom! Kam tūlīt man neteicāt?

Saimniece. Te tev nu bija. Esi laba pret viņu, vēl viņš tevi lamā! Saukšu jau, saukšu. (*Aiziet.*)

Ziemelis. Lai visi atbalsi skan tik to vienu vārdu: Haijalija!

Astotā aina

Elinora, Ziemelis.

Ziemelis (*atkāpjas*). Hai! Haijalija, vai jūs tā esat? Vai no kapiem uzcēlāties ar tik nāvīgu aukstumu un debešķīgu skaistumu, kāds mēdz būt viņpasaules būtnēm? Kādēļ esat tā pārvērtusēs?

Elinora. Es neesmu pārvērtusēs, jūs tikai samaināt mani ar manu māsu. Mani arī nesauc par Haijaliju, bet Elinoru.

Ziemelis. Tomēr jūs izskatāties, kā būtu no pasaku valsts!

Elinora. Es stāvu cieti virs zemes un esmu nākusi kā draugs jums mieru nest.

Ziemelis. Ak, jūs nabaga bērns! Miera nava virs zemes, mazākais, priekš manis ne. Ko jūs man arī nedotu.

Dievs mani radījis tik vārgu
Še visu nicināt un nīst —
Tā puķe nobāl, ko es tveru,
Tas biķers izlīst, ko es dzeru,
Un sapņi drīz kā putas šķīst.

Elinora. Jūs meklējat pēc baudām — tās dzīve nedod un varbūt tik dažus brīžus, bet tā dod citu ko: samēru, atsvaru. Neviena bauda nav tik liela, ka tā nenobeigtos ar rūgtumu, nevienas sāpes tik lielas, ka tās neatrastu cilvēka garā līdzsvaru un pacilātību.

Ziemelis. Kad jūs tā runājat, tad man visa telpa pielīst siltas miglas.

Nu teic — vai tava sirds ar jūt,
Cik tagad stundas brīnum žiglas,
Cik viegli man ar tevi būt?

Elinora

Jums mana uguns kvēlo acīs,
Jūs manu dzīvi cauri redzat. —

Ziemelis. Nē, Nē! Nē! Jūs gan esat skaistāka kā Haijalija, tomēr ne viņa. Jūs savās drēbēs nesat viņas rožu smaržu un tomēr neesat viņa; jūs mani nevarat ne pazudināt, ne augšām celt.

Elinora. Nu tad es esmu tā, kam tā nelaime jums sniegt rūgto biķeri. Jūsu tā dēvētā Haijalija jeb jūsu fantāzijas auglis ir tikai vāja rakstura sieviete. Man tas diemžēl jāsaka par manu māsu. Saņematies tad un uzklusāt...

Ziemelis. Vai dieviņ, tas būs ļauns vārds! Kā pār tik skaistiem lūpu vārtiem var locīties melnas čūskas?

Elinora. Es jūs gribu atdot dzīvei vai ar ļaunu vai ar labu, bet jums jābūt stipram, tad es jums teikšu, kas jūs reizē ievainos un dziedinās.

Ziemelis. Vai jums rokās tāds spēks?

Elinora. Varbūt, bet uzklusāties: atmetat sapņošanu par manu māsu Silfīdu, kuru laikam dēvējat par Haijaliju.

Ziemelis. Jūs man kaut ko briesmīgu sacīsat?

Elinora. Neko briesmīgu, tikai cilvēcīgu: kad jūs aizgājāt no kafējnīcas, mana māsa Silfīda pēkšņi iemīlējās citā. To viņai nevar ņemt ļaunā: viņa ir māksliniece, un viņš arī ir mākslinieks no tās pašas profesijas. Nebij viegli man to jums sacīt, bet labāk es, nekā dabūnat to zināt no citiem.

Ziemelis. Ko jūs sakāt! Nesaprotu; viss satumst man acu priekšā. Tas nevar būt, nevar!

Elinora. Varbūt vēlāk nebūs, tagad tas tā ir. Un visļaimākais: viņi tūdaļ precēsies un aizceļos.

Ziemelis (*vaidēdams saķer galvu*). Un tādēļ viņa

vakar nenāca uz kapsētu. Bet tā viņa tomēr bij, ar ko es tikos, kas mani skūpstīja.

Elinora. Bij vai nebij, tas notika jūsu murgos. Bet tagad saņematies. Es šoreiz eju un nākšu atkal jūs apmeklēt. Ceru, ka tad būsāt apmierinājušies. Katram jāpārcieš reiz lielā krīze, lai augtu no jauna.

Ziemelis. Tik jauna un tik gudra, tik skaista un tik nežēlīga! Kā es sevi atradišu, to redzēsāt. (*Elinora noiet.*)

Ak, mieru, mieru! Viss manī kūsc kā pekles dibens. Nekur neredzu izeju. Bet pag, vai mani rēgs vai Ali Bejs neapgādāja ar kādiem pulverīšiem, kas dodot mieru! Pamēģināšu. (*Izvelk no kabatas miega pulverus.*) Cik jocīgi! Tāds mazs, balts miltiņš var dot mieru? Vai matērija var uzveikt garu? (*Iedzer vienu pulveri.*) Tas gan nebūs nekas! Vēl vienu un atkal vienu, un vēl, un vēl. Top jau labi, krūtīs rimst, bet mēle tik smaga. Apgulšos, varbūt nāks tomēr Haijalija, ja ne dzīva, tad pa sapņiem. (*Ļodzīdamies izpūš sveci, tad smagi atkrit gultā.*)

Devītā aina

Saimniece, Ziemelis (pēdējais gultā. Vēls rīts).

Saimniece. Vai nu nav, kā teicu! Pārnāk no naktslokāliem un tad guļ cauru dienu, kad visi cilvēki strādā. Tādi jau ir tie peršu kalēji! (*Pieiet pie loga un atver to.*) Kāds smags gaiss! Un kas tie par papīrišiem, izmētāti pa grīdu? (*Uzlasa dažus.*) Mīlais dievs! Tie ir bijuši tādi pulveri, un tos viņš ir sadzēries! (*Rausta viņu aiz pleciem.*) Nu, vai celsaties arī reiz, lai var istabu iztīrīt! (*Pagaida brīdi.*) Ak tu dievs, nekust ka nekust, rausti, kā gribi. Guļ kā akmens.

Ziemelis (beidzot pamostas un metas pie vaļējā loga). Gaisu! Gaisu!

Saimniece (viņu pārprazdama). Dievs žēlīgais, un viņš metīsies pa logu laukā! Tagad jau tik daudz pašslepkavību notiek. (*Tura viņu ciet un kliegz.*) Palīgā! Palīgā! (*Saskrej ļaudis.*)

Saimniece. Mīlie ļautiņi, atsaucat ārstu, te šis jaunais cilvēks grib mesties pa logu laukā. Viņš indes sadzēries vai prātu zaudējis! Steidzaties, steidzaties! (*Ļaudis aizsteidzas.*)

Ziemelis (izraujas viņai ar varu). Kas jums gar

mani par daļu. Es varu dzīvot vai mirt, kā man patīk, un jūs labāk būtu klusējuši nekā sacēluši velti traci.

Saimniece. Jums vienalga, bet man gan ne, jūs ieņemat manu dzīvokli, un mīti mironis nemaksā, tam vieta kapsētā.

Ziemeļis. Bet apžēlojaties, ko jūs runājat, es taču vēl esmu dzīvs un visu līdz šim esmu samaksājis.

Saimniece. Nu, nu, neuztraucaties, es tikai briesmīgi nobijos un gribēju jums palīdzēt.

Desmitā aina

Tie paši, divi ārsti.

Pirmais ārsts. Kas te notiek? (*Uz Ziemeļi.*) Liekaties gultā un ļaujaties pamatīgi izmeklēties. Kur tā nelaime sēd? Kā iet jūsu pulss? (*Skaita.*) Par lēnu.

Otrais ārsts. Atvainojat, kolēģa. Es atzīstu jūsu lielo autoritāti un zemojos tās priekšā, bet man liekas, pulss iet par ātru.

Pirmais ārsts. Varbūt viņam nelaime atrodas galvā?

Otrais ārsts. Varbūt sirdī?

Saimniece. Vai nederētu cūkas pūslis ar ledu vai varbūt melna kapija, piemaisīta ar govju mēsliem?

Ziemeļis. Ko nu vēl ar mani neizdarīs!

Pirmais ārsts. Klusat! Kas slimis, tas nerunā. Izkarat mēli!

Ziemeļis. Neko es neizkāršu.

Pirmais ārsts. Lūk, kur spītīgs! Tas jāved uz garā vājo slimnīcu.

Otrais ārsts. Vai nederētu viņam izpumpēt iekšas?

Ziemeļis. Priekš manām ciešanām jums nav nekādu līdzekļu, tur visai jūsu zinātnei jāapklust.

Pirmais ārsts. Vai dzirdi, viņš vēl sāks mūsu zinātņi un mūs pašus pelt. Tāds gudrinieks nekur citur neder kā zināmā klīnikā.

Otrais ārsts. Ja jūs domājat tā — es jūsu labākai atziņai padodos.

Pirmais ārsts. Es nemēdzu maldīties un esmu paņēmis līdzīgu sanitārus.

Ziemeļis. Es jau pats varu aiziet.

Pirmais ārsts. Nerunājat neko un paklausāt, citādi dabūsat spaidu kreklu mugurā.

(Ienāk sanitāri ar nestuvēm un uzliek uz tām Ziemeli virsū.)

Saimniece. Lai nu mīlais dieviņš dod, ka viņš vēl izveseļotos un atgrieztos, bija jau lāga zēns, bet tās sievietes bij viņa nelaime, tās jau dažu labu kapā novadījušas. *(Slauka priekšautā asaras un sāk tad uzkopt Ziemeļa istabu.)*

Otrā posma beigas.

TREŠAIS POSMS

Slimnīcā.

Labi ierīkota, atsevišķa istaba. Dibenā plašs logs ar izskatu uz dārzu; rudens krāsas, birstošas sarkanas un dzeltenas lapas. Gulta istabas vidū, vairāk uz loga pusi, tā ka slimnieks dabū dārzu pārredzēt. Pie gultas tam piebidījis galdiņš ar dažādiem ārstniecības piederumiem.

Pirmā aina

Ziemelis un slimnīcas māsa.

Māsa Dolora. Nu, kā labi gulējāt šonakt?

Ziemelis. Jūs prasāt!

Kā kuģis pēc vētrām un posta —

Es gulēju dziļumā lauzts.

Ap mani kā sarkana josta

Bij koraļļu plīvuris austs. —

Dolora. Tas jums tā izlikās drudzī, jūs svaidījāties ar rokām un dedzāt kā ugunī.

Ziemelis

Tad glāstoša nāra, lai dusu,

Man nolika roku uz krūts.

Dolora. Es ienācu un klausījos jūsu elpā, un uzliku roku uz krūtīm, pēc tam jūs palikāt mierīgāks.

Ziemelis. Bet tas nebij ilgi, tad murgi man uzmācās vēl šausmīgāki:

Kāds trina asmeni

Un lika man pie kakla.

Tas nebij slepkava,

Kam prātā doma ļauna.

Tas bija izmisums,
Kas pamodās no jauna.
Dolora. Jūs pat iekliedzāties.
Ziemelis

Brūnas sievas liesmu rokas,
Lūdzos es pēc vēsas lāsas,
Brūna sieva dzied un lokas,
Karsta smilts no tuksneškrāsas
Matiem manā sejā kaisas. —

Dolora. Tiešām, pēc pusnakts jūs kļuvāt pavisam
nemierīgs un gribējāt pat no gultas lēkt laukā, tad man
vajadzēja jums vēlreiz iešļircināt opiju. Tad, man šķita,
jūs palikāt gluži mierīgs un pat iemigāt.

Ziemelis. Man kļuva tik labi, tik neizsakāmi labi —
parādījās citas ainas: man tēlojās mana bērnība — zie-
massvētku nakts...

Sveču atspīdums dega uz rūtīm,
Lēni iesāka ērģeles dūkt.
Maigi saliekot rokas uz krūtīm,
Ceļos klusi tā nometās lūgt.
Ilgi apburts es raudzījos viņā,
Drēbes tai baltas bija kā sniegs.

Dolora. Tā labi, atminat vien bērnību, tad arvienu
jums būs labi sapņi.

Ziemelis. Cik man no bērnības skaistuma, tik
viena atmiņa:

Bij meitenīte kautri bikla
Kā plaukstošs anemones zieds.

Dolora. Kur viņa palika? Es viņai došu ziņu, lai
nāk, tā darīs uz jums labu iespaidu.

Ziemelis

Tā nav vairs dzīvē, man no viņas
Tik sapņu trūdiem pildīts gaiss. —

Dolora. Lai nu! Bij tomēr skaisti! Mums taču viss
jānomet un jāiet arvienu jaunos lokos. Es tagad aiziešu
lūkot pēc citiem slimiem, cerat vien, ka tiks atkal veseli
un jautri.

Ziemelis. Ak, neejat prom, neejat! Kaut jūs zinātu,
cik dzīvē esmu vientulis bijis! Es savu sirdi ņemtu un
pirkstos jums liktu, jums

Tik viegla parādības gaita
Kā sapnim, kas jau kādreiz justs,
Jums ir vēl cerību bez skaita
Un krūšu ēnā sarkans krusts.

Dolora. Mana cerība ir mans pienākums, un krusts, lūk, te man uz sirds, saka, ka man visi jāmiļ. Mēs neienākam dzīvē, lai tur ko priekšā atrastu, bet lai tur ko ienestu. (*Iet uz durvīm un sastopas ar slimnīcas ārstu.*)

Otrā aina

Ziemeļis, Dolora, ārsts.

Ārsts (*uz māsu paklusu, iesāņus*). Nu, kā?

Dolora (*krata klusi galvu un māj uz brūno pudelīti*). Nāk krīze, bij jādod stīpras porcijas, lai apmierinātu. Jūs jau, doktora kungs, zināt, jācer. Bet atvainojat. (*Aiziet.*)

Ārsts (*nopūšas, skumji krata galvu, pieiet pie slimnieka gultas*). Sveiki, mans slimoni! Ak, jaunais cilvēks, jaunais cilvēks, ko jūs tā ņematies pa naktīm un svaidāties ar savām pēdām kā ar pantu pēdām? Bet te nav ne dzejas, ne dejas. Te visi tādi septiņgulētāji. Izgulēsaties, pēc tam izlēkāsiet diezgan. Mēs jūs jau pirms ārā nelaidīsim, kamēr — — rādāt šurpu mēli.

Ziemeļis. Ar izkārtu mēli es nevaru jums neko atbildēt.

Ārsts. Nav vajadzīgs. Es neesmu ziņkārīgs, un jūs neesat plāpa. Tagad jūsu pulsu. Kā tad. Tas grib skriet ašāk par jūsu mēli. Nu, nekas, pāries!

Ziemeļis. Jā, arī es pāriešu.

Ārsts. Lūk nu, kā nevar, tā nevar klusēt! Vārdu sagrozītājs, klusēt!

Trešā aina

Ienāk atkal Dolora.

Dolora. Doktora kungs, te nupat atnākusi kāda jauna dāma, ļoti eleganta, un prasa pēc mūsu slimnieka. Vai varu viņu ielaist?

Ārsts (*viļ domīgi bārdu*). Nebūtu ieteicams. Labāk mieru.

Ziemeļis (*sadzirdējis*). Ak dievs! Viņa beidzot nāk! Laižat viņu, jeb es nobeigšos!

Ceturtais ainas

Dolora, ārsts, Ziemeļi.

Ārsts. Es tomēr esmu pretim, ka slimnieks tagad sarunātos ar kādu personu no ārpusē, tas varētu viņa stāvokli atkal pasliktināt.

Dolora. Vai arī uzlabot, kādēļ mēs lai būtu vienpusīgi?

Ārsts. Ak, jūs sievietes! Lai arī jūs pārvaldāt zinātni un loģiku, jūs tomēr cerat un gaidāt panākumus no nejausības.

Dolora. Tādēļ ka sievietes pašas slēpj sevī nezināmus avotus. Jūs liekat svaru uz loģiku, mēs uz psihi.

Ziemeļi (*uztraukts, sēdu gultā*). Jūs runājat tik ilgi, es gaidot esmu tik uztraukts, laižat viņu, citādi aizies.

Ārsts. Lai tad notiek, es pasaukšu kopējas, lai slimnieku ieliek lēnkrēslā. (*Pazvana — ienāk kopējas, kas uz ārsta mājienu piebīda krēslu pie loga un otru krēslu tam pretim. Viņas pieceļ Ziemeļi no gultas un nosēdina pie loga.*)

Dolora (*uz kopējām*). Ielaižat to dāmu, kas gaida ārā. (*Viņas iziet.*)

Ziemeļi. Vai, vai! Kāds es izskatos! Vai nav kāda spoguļša?

Dolora. Nē, tāda mums še nav — sāpju mājā.

Ziemeļi. Mani mati savēlušies kā žagatas ligzda, kura rudenī atstāta tukša. Un kaklasaites arī man nav.

Dolora. Aizpogājiet svārkus tāpat. Kas no slimnieka ko prasa!

Ziemeļi. Ak, māsa, kā jūs še spējat izturēt, bez mazākā prieka!

Dolora. Vai nav prieka, redzot, ka simtām dzīvību spēj atdot atkal dzīvei, kam jau bij lemts gulties tumšā kapā?

Kopēja (*ienāk*). Dāma nāks tūlīt, viņa bij gaidot kļuvusi nepacietīga un aizgājusi staigāt pa dārzu.

Dolora (*kā apgarota*). Arī mums ir spārni, kas ceļ mūs augšup, — pienākums un darbs. Ievērojiet arī jūs to.

Ziemeļi. Ak, cik dzelžaini vārdi! Es eju pa rožu smaržu, un jūs mani sūtāt iet caur kailu dadžu lauku!

Dolora. Es eju, bet zināt, dzejnieks, tas nebija nebūt tik nelogiski, kad runāju ārstam pretim. No medicīniskā

stāvokļa, protams. Bet es jūs gribēju nostādīt jūsu paša spēka priekšā: ja izturēsāt šo pārbaudījumu, tad celsaties, ja ne — es to dāmu pazīstu. Še jums mans talismans — ametista gredzens — tā mana vienīgā dārgā piemiņa no ārpusēs.

Pie durvīm klauvē.

Piektā aina

Ziemelis, Silfīda, Dolora.

Silfīda (*ienākot laiž skatus apkārt pa istabu*). Kāds šē drūms iespaids! Bet kur? Ā, sveiki, dzejnieks! Bet kāds jūs izbālējis un noliesējis un pat vēl slimnīcā guļat!

Dolora. Ceram, ka jūs, kundze, ienesīsat mums saules gaismu un mūsu slimnieku darīsāt veselu (*paklanās un aiziet*).

Silfīda (*nopakaļ*). Jā, man gan iespaids liels uz publiku!

Ziemelis. Jūs spējat pat miroņus celt augšā; to es piedzīvoju kapsētā to nakti.

Silfīda. Es? Kapsētā? Bet es tur nemaz neesmu bijusi. Man bail no miroņiem!

Ziemelis. Vai tad jūs to neatminat?

Silfīda. Ak tā! Nu es gan tā kā atceros, es apsolīju ar jums satīkties pie kapsētas; te pa ielām ļaudis tik ziņkārīgi, ja ar kādu kungu pastaigājos, un tāpēc es satīksmi nolīku ārpusē.

Ziemelis. Es jau tur arī stāvēju un ilgi gaidīju, bet, nesagaidījis ārā, gāju iekšā, un tur jūs bijāt, tikai ne vairs starp dzīvajiem.

Silfīda. Hu, cik šausmīgi! Es gan bieži piemirstu, ko solu, bet kam velti gaidījāt! Ja ko daru, tad daru tūlīt, ja ne, tad nemaz. Es upurēju mirkļa dievam.

Ziemelis

Jums laime uzplaukst mirkļa dvesmā,

Un mirkļa varā novīst tā,

Kā zvaigžņu dimants, tumsā sētais,

Kā zelta mets, kas dienas sien.

Silfīda. Man par daudz rituma sajūtas locēkļos, es ritu ar vēju, ar viļņiem, ar mākoņiem, ar pašu laiku. Es pat šo mirkli nevaru mierīgi nostāvēt.

Ziemelis. Bet sēstaties, kaut brīdi ļaujāt man jūs redzēt tuvumā, lai jūsu trauksmes būtni saistītu savā dzejā.

Silfīda. Man jāiet, tūlīt jāiet, mani gaida. Par ilgi jau še esmu, nācu tikai atvadīties, mēs no šejienes aizbraucam, mums šoziem ārzemēs daudzas viesošānās.

Ziemelis (*pārsteigts, ar tīrpstošu sajūtu*). Atvadīties? Aizbrauksāt? Mēs? Ar ko?

Silfīda. Jūs tak zināt, mana māsa jums teica, — ar manu vīru, Ļitvinovu.

Ziemelis (*ieklīdzas*). Silfīda! Tad tomēr taisnība. Man iegrūda dunci krūtīs, un jūs nācāt to izvilkt, lai noasiņoju, — vai man!

Silfīda. Nu neuztraucaties, pavasarī nākšu atpakaļ, tad ierīkošu, ka varam atkal satīkties, bet tagad patiesi jāsteidzas. (*Aši viņu noskūpstā un izsteidzas ārā.*)

Ziemelis (*rokas izstiepj pakaļ, tad saļimst krēslā*). Silfīda! Haijalija!

Dolora. Ak dievs! Neizturējāt, bijāt vāji, bet sāksim atkal no gala...

Ziemelis. Pazaudēju — nebij jūsu talismana — ametists man nokritis.

S e s t ā a i n a

Jūrmalā, vieta centra tuvumā, kur daudz peldu viesu iet garām. Ziemelis sēd kādā solā vientuļš, lūkodamies mākoņos, kuri, saulei rietot, iekaist dažādās krāsās. Jūras līmenis laistās kā viņojošs zelta plūvuris.

Ziemelis, Raters.

Vienā pusē viņiem netāli virpuļo grīda, kur jau iedegas raibā rindā lampinoni un atskan pamazām džeza skaņas.

Raters. Beidzot nu tevi sadzinām! Bij gan ko meklēt! Meklējām pa nomalēm, bet, lūk, tu pašā centrā. Prieks, ka tu no ļaudīm vairs nebēdz un atgriezies dzīvē.

Ziemelis. Kad viņi man iet garām, man liekas, it kā tie aizplūstu kā liela straume. Tā var īsti saprast, ka viss ir pārejošs un nav ko žēlot.

Raters. Tavā balsī vēl kā apakšskaņa dzirdama klusa rezignācija. Ak, rezignācija ir tikai zirnekļa tīmeklis, bet arī tas, pārstiepts brūcei pāri, notura asinis.

Ziemelis. Asinis gan vairs netek, tiesa, viss tur aizsērējis, tukšs un truls.

R a t e r s. Draugs mīļais, kā mēs bijām bailēs par tevi, kad tu atkal kriti atpakaļ slimībā un nogulēji slimnīcā cauru ziemu. Domājām gan, ka vairs necelsies.

Z i e m e l i s. Viss viens, labāk bij man aiziet. Tagad tā: dzīvot netik, bet mirt arī negribas.

R a t e r s. Gan jau ar laiku iedzīvosies atkal dzīvē. Nāc man tagad līdz pie mūsu draugiem. Viņi mani sūtīja tevi uzmeklēt, un viņiem būs lielu lielais prieks, kad tevi ieraudzīs. Mēs tevi vienu vairs neatstāsim.

Z i e m e l i s. Ļauj man vēl drusku pasēdēt vienam un noraudzīties mākoņos. Visa debess atveras un plaukst kā liela, sarkana roze.

R a t e r s. Pa tādas rozes sfēru kāpnēm Beatriče vilka Danti augšup debesis.

Z i e m e l i s. Tāds piemērs man neder. Drīzāk jau es saredzu mākoņos lielu kuģi ar purpura burām, kā to, kurā Tristans un Izolde kopā dzēra mīlas nāvi. Bet arī tas piemērs īsti neder; nezinu neko vairāk.

R a t e r s. Te man iekrīt prātā... labāk neleikšu, gan jau būsi pats redzējis.

Z i e m e l i s. Ko redzējis? Saki, saki, nezinu. Varbūt atkal...

R a t e r s. Es ieraudzīju jaunāko programmu par rīta izrādi kūrējā, tur arī viens pāris: Pjēro un Kolumbīne, dejotāji.

Z i e m e l i s. Neesmu redzējis, bet kas man par daļu!

R a t e r s. Un tad tev jāzin, lai nebūtu nesagatavots — tie ir pazīstamie dejotāji: Ļitvinovs ar sievu.

Z i e m e l i s. Nebaidies par mani, draugs. Tagad man viss vienalga. Es dzīvē nekopēju Pjēro lomu.

R a t e r s (*uzsit viņam uz pleca*). Brangi tā! Arī acis tev laistās.

Z i e m e l i s. No noejošās saules.

R a t e r s. Nu es steigšos nest prieka vēsti. Un tu nāc vien drīz man pakal, tā būs jautra sadzēšanās! (*Steidzas prom. Iet garām pastaigādamās Šarmē un Jo, tualetes spilgtās krāsās, japāņu saulesargi. Ejot garām Ziemeļim, pēkšņi top uzmanīgas.*)

J o (*piegrūž pie sāniem biedrenei*). Vai redzi? Man liekas, ka pazīstams tur tas sēdētājs.

Š a r m ē. Tiešām, kad labi atminos... kur es gan viņu redzēju?

J o. Nu es zinu: tas ir tas dzejnieks, kas gadu atpakaļ ienāca kafejnīcā.

S a r m ē. Jā, jā, jā. Toreiz viņš, kā runā, esot bijis samīlējis tanī Sanetti. Vai viņš viņu apprecēja?

J o. Es atkal dzirdēju, it kā viņš būtu miris.

S a r m ē. To dara mīla! Vai precēties vai mirt, tas ir tas pats. Mazākais, priekš sievietēm.

J o. Skat, viņš pagriež galvu. Paglūnēsim zem sarga malas: ak, kāds bāls, kā no kapa uzcēlies. Man nāk prātā Heine:

Ak, skatāt, daiļās zeltenes,
Viņš kā no kapa uzcēlies.

S a r m ē

Nē, nē, jūs brangās kundzītes,
Viņš nu tik kapā apgulsies.

J o. Viņš nu tik kapā apgulsies. Tralalā! Tralalā! Dod man tavu papirosu etviju. Un tā Sanetti atkal to otru, tūlīt iedegās kā ogle.

S a r m ē. Viņu laulība, dzird, esot nelaimīga.

J o. Viņi jau rīt uzstāšoties pantomīmu dejā še.

S a r m ē. Jā, jā! Tā mīla! Tur uz programmas: ka parītu viesošoties pilsētā pie mums.

J o. Tad atkal sāksies tas pats tracis! (*Noiet garām.*)

Atkal garāmgājēji: Ļitvinovs un Silfīda.

Silfīda (*ierauga Ziemeli, saraujas un paliek stāvot*).

Ļitvinovs (*neiecietīgi*). Nu, ko apstājies! Zini taču, ka jāsteidzas. Mēģinājums.

Silfīda (*griļojas*). Man palika nelabi.

Ļitvinovs. Nāc, iedzersi limonādi, pāries.

Silfīda. Ļauj man drusku te palikt, lai atvēsinu pieri es!

Ļitvinovs (*saidzis*). Nu, neslimojies man te tik daudz, tas tev tāds pēdējā laika paņēmiens. Kad jādejo, tad jādejo. Es aizskriešu pirms uz dzelzceļu, vai nav atstāti mūsu kostīmi, un tad uz mēģinājumu.

Ziemelis (*pamanījis Silfidu ar viņas vīru, uztrūkstas, bet tad atkal atslābst*).

Kad viņa nāk, tu nodrebi un baidies,

Kad viņa zūd, tu ilgojies un ciet.

Ak, mana sirds, ko savās šaubās svaidies —

Kā kuģis jūrā, nezinot, kurp iet!

Silfīda (*lēni viņam tuvojas tanī pašā solā, drusku atstatu*). Sapņotāj! (*Kad Ziemelis it kā sastindzis, neuz-*

klausās.) Dzejniek! Vai mani nemaz nedzirdat? Vai neatminat? Pat ne acu nepagriežat!

Ziemelis (*apātiski*). Pazīstu. Redzējis esmu. Toreiz dejojāt. Tagad nezinu, kā jūs sauc.

Silfīda. Ak, neprasāt to! Atceraties tikai, kas es senāk biju.

Ziemelis (*drusku viņai piegriežoties, gurdi*). Vai jūs pati to atceraties?

Silfīda. Ak, nerunājat, nerunājat tik salti, tik rūgti, es to neizturu! Vai var aizmirst? Cik saldi toreiz skanēja, kad saucāt mani par Haijaliju un vēl klāt par princesi no Akvitānijas.

Ziemelis. Tās bij — tāla, salda meldija, bet nu tā aizskanējusi un izskanējusi. Dzīve iet tālāk.

Silfīda. Nē, nē! Jums tikai viņa izskanējusi, bet man, man viņa tikai sākusēs. Un, jo tālāk es pati eju, jo tuvāk viņa nāk man pretim. Dzejniek, mans mīlais, vai vari man vēl piedot?

Ziemelis. Ko lai piedodu? Es pats, nelga, jūsu skatos ieraudzīju vairāk, nekā tur bij iekšā, un jūsu smaidā — vīlos.

Silfīda

(uzliek viņam roku).

Rokas lai stāsta par manu mīlu,

Rokas neviļ — kā smaidi un skati!

Ziemelis

Sodien tu uzsmaidi manim,

Rītu tu smaidīsi — viņam.

Silfīda. Neminat šo vārdu! Tas ir divgriezīgs šķēps mūsu starpā.

Ziemelis

Redzu, jums gredzens pirkstā:

Deg viņā akmens kā ļaundara acs.

Silfīda (*nomauc gredzenu un nosviež smiltis*).

Ziemelis (*izceļ to un apskata*). Ko akmens jums darījis? Varbūt arī tas reiz bijis karsta asara, no kādas sirds izspiesta, kas daudz cietusi, līdz kamēr sastingusi par akmeni.

Silfīda

Vai jums nav manis žēl?

Šais stīdziņās, kas man ap acīm vītas,

Jau visas sājpu zīmes ierakstītas,

Un es tik jauna vēl!

Ziemelis. Dzīve tās atkal izdzēsīs.

Silfīda. Ak, kaut jūs zinātu, jūs tā nerunātu. Mana dzīve ir elle. Es viņā ieskrēju, pate neapjauzdama, kas ar mani notiek. Kā virpulis mani aizrāva. Es biju brīva kā putniņš gaisos un pate ieskrēju būrī. Es sitos ar spārniņiem un meklēju izeju, un man nav spēka vairs pašai izlauzties cauri. Glābjat mani! Es ubagoju pie jūsu sirds durvīm.

Ziemelis. Jūs gribat ielauzties manā sirdī ar to, ka prasāt tiešām ubagu maizi — līdzietību.

Silfīda. Nē, vairāk, vairāk — visu! Es prasu mīlu.

Ziemelis (strauji). Es jūs lūdzu, Silfīda, nerotāļāties atkal ar mani, neceļat augšā, kas pagājis. Šoreiz jūsu rotaļa varētu citādi beigties.

Silfīda. Jūs man liekat taisni šķēpu uz krūtīm.

Ziemelis. Un man liekas, jūs pie šķēpu dejas esat pieradusi — un nu baidāties!

Silfīda. Vai jums nemaz nav iespējams nopietni mani vērtēt?

Ziemelis. Jūsu vērtība pastāv taisni jūsu vieglībā.

Silfīda. Arī vieglie var kļūt smagi, kad tie zemē krituši. Vai jūs dvēseles taurenīti, kam spārni izrauti, gribat samīt? Es esmu nopietna kā katrs bojāgājējs.

Ziemelis. Silfīda, es saku vēlreiz — nopietnība var kļūt briesmīga.

Silfīda

Es neprasu, mīlais, kas tiek,

Nem mani saistīt vai brīvot!

Ziemelis. Un ja mums vērtos paši nāves vārti?

Silfīda

Bez tevis es jau miru desmitkārti.

Mīla pat mirušiem liek

Mūžīgi atmiņās dzīvot.

Es labprāt būtu stars, kam ļauts

Tik vienu brīdi īsu

Pie tavām krūtīm pamirdzēt

Un dzīst ar sārtu trīsu.

(*Raud.*)

Ziemelis

Es ņemšu šīs asaras tavas

Mūžīgā tumsībā līdz.

Bet pirms domāsim pie dzīves, Silfīda, mans sapnis, tu — princese Haijalija, sāksim gluži jaunu dzīvi dzīvot. Tu nāksi man līdzī, tūlīt, šovakar. Bēgsim! No šejienes prom, kur viss tik tukšs un tumšs.

Silfīda (*sapņaini*). Tāli, tāli prom — gluži jaunu dzīvi...

Ziemeļis. Nesapņosim tagad, mīļā, ja tūlīt neizdarām, iestigsim atkal melnajā dumbrā. Kur lai tevi šovakar satieku? Vai būsi gatava man sekot?

Silfīda. Ak jau! Cik grūti atstāties no saldā sapņa īstenībā. Būšu gatava. Nāc taisni uz manu viesnīcu, mans vīrs šovakar nebūs mājās: mēģinājums. Steigsimies, steigsimies! Man tā bail, klausies, kā sirsniņa lec. (*Noiet.*)

Septītā aina

Jūrmalā. Viesnīcas atsevišķā istabā.

Silfīda, Ziemeļis.

Nokrēsla, mēnesis sāk jau spīdēt. Liels logs ar izskatu uz jūru. Istabā nekārtība, drēbju gabali izsvaidīti pa krēsliem.

Silfīda (*skraida drudzaini uztraukta un liek drēbes ceļasomā. Bridi pa bridim viņa apstājas un spiež roku uz sirds*). Man tik bail — kaut jel būtu prom... (*Aiz durvīm lēna klauvēšana. Ziemeļis.*) Labi, ka tu nāc. Es aiz bailēm gribēju vai nobeigties. Viņš man tagad mēģinājumā un pārnāks tikai vēlu naktī, bet cits kāds mūs varētu novērot. Varbūt viņam kāds spiegs. Viņš jau vairs man neuzticējās, lika lūkot pakaļ — ak dievs, ak dievs, kā viss beigsies!

Ziemeļis. Metas tumšs. Visi tagad pie jūras, mēs iesim no dārza puses. Posies nu tikai aši. Vai es tev nevaru palīdzēt?

Silfīda. Nē, nē, tu nevari. Tu taču nezini, kādi apģērbi man priekš dejas vajadzīgi.

Ziemeļis. Priekš dejas? Tu taču tagad vairs nedejosi?

Silfīda. Kā? Nedejošu? Es nesaprotu.

Ziemeļis. Mēs taču tagad sāksim jaunu, citādu dzīvi...

Silfīda. Kurp tu mani gribi vest?

Ziemeļis. Vispirms jau tāļu prom, kur mums nevar sekot. Mums jādzīvo kādu laiku gluži vientulībā. Mēs divi un trešā — mūsu jaunā laime.

Silfīda. Bet tad?

Ziemeļis. Tad jau redzēsim. Dīkā jau nestāvēsim, gan radīsies darbs. Man pirmoreiz tāda sajūta, minot

vārdu «darbs», it kā tā būtu dvēseles rītausma, it kā es varētu no jauna piedzimt. Sūrs, grūts darbs, pat visvienkāršākais. Un, kad es vakarā nokūsis un sviedraims pār-nākšu mājās un tavu acu uguntiņas man mirdzēs pretīm, un tu ar savu rociņu noglaudīsi man karsto pieri kā ar vēsu eņģeļa spārna galu, tad nāks pār mani miers — lielais, saldaiss miers. Un es kā bērns varēšu lūgt dievu un aizmirst visu dzīves netaisnību! Ak, Silfīda — Hai-jalija, viņš, tas augstais, man tevi sūtījis, lai pats iz-pirktu savu parādu.

Silfīda. Tu runā par nezin kādu darbu. Mans darbs ir mana māksla, cita negribu. Tā ir mana laime.

Ziemelis. Bet tas sarausta tevi, tavu dzīvi — par to varēsim vientulībā runāt. Tagad iesim, iesim! Laiks spiež. (*Grib ņemt somu.*)

Silfīda. Pag, pag, vēl ko — ak, kā es sabijos! Gandrīz jau būtu aizmirsusi.

Ziemelis (*nepacietīgs*). Nu ko tu vēl?

Silfīda (*pieskrien pie kumodes un izvelk ātri kādu atvilktni*). Šo brīnumskaisto saktu, no īstiem rubīniem. Es viņu piespraužu kā Karmenčita te, lūk, uz sirds. (*Paceļ to mīlinādamās.*) Vai redzi?

Ziemelis. Kā asinis un kā uguns saules rietā. Ko tā tev tagad der? Tik kavē vien.

Silfīda. Tu pats apbrīnosi.

Ziemelis. Es tavu īsto sirdi vairāk apbrīnoju. Ak dievs, bet nāc nu reiz!

Silfīda. Tik mirkli! Vēl šīs pērles... Tās man kā zvaigznes, kad uzstājos kā nakts karaliene.

Ziemelis. Tu būsi mana karaliene, un tev spīdēs zvaigznes pie debesīm. Met nost visus šos ārējos vizuļus. Mūsu mīla būs skaistāka par visiem tiem. (*Grib viņai atņemt pērles un mest atpakaļ atvilktnē, Silfīda nedod. Pērles pārtrūkst un izkaisās pa grīdu.*)

Silfīda (*metas zemē pērles uzlasīt*). Vai! Vai! Tu pārrāvi manu pārļu virkni! Tās dārgās pērles, ko man dāvināja...

Ziemelis. Silfīda, apžēlojies, ko es no tevis ļaī domāju? Tu nieka pārļu dēļ visu nokavēsi.

Silfīda. Kā — nieka? Tu nepazīsti viņu vērtību!

Ziemelis. Es nu tavu vērtību sāku pazīt. Ja tu vēl tikai mirkli kavējies — ja acumirkli visu nemet prom, tad...

Silfīda (*pusraudu, iekaisusi, izaicinoši nostājas Ziemeļim pretim*). Un tad?

Ziemeļis. Nu, tad es domāšu, ka tu negribi nākt ar mani, ka tu atkal dzen ar mani tikai jaunus jokus.

Silfīda. Tavs joks ar mani šķiet vēl jaunāks. Tu gribi man atņemt manu dzīves darbu, tu runā, ka man vairs nebūs nekad deļot. Tu gribi putnam salauzt spārnus. Tu jau tagad uzstājies pašā sākumā kā pavēlnieks. Vai tā tā jaunā, skaistā dzīve?! (*Noslīgst raudādama krēslā.*) Kur nu mans sapnis par brīvi! Tu jaunāks pat par viņu...

Ziemeļis (*galvu saķēris*). Ak debess! Pekle! Kā briesmu virpulis man šalc visapkārt. Nu, celies, izšķiries, vai mīli mani! Ja ne, tad — — iešu — tikai vārdu.

Silfīda. Man spēka nav — — es mīlu — mīlu, paliec! Sirds man grib lūzt... (*Gar logu pazib melna ēna.*)

Astoņā aina

Ziemeļis, Silfīda, Ļitvinovs.

Silfīda (*viņu ieraudzījusi, iekliedzas un izbailēs skrien, rokas lauzīdama, apkārt*). Dievs augstais, viņš nāk, mans vīrs, es nedomāju.

Ļitvinovs (*sākumā neredz Ziemeļi*). Ko te tik tumšs, kam neiededzi uguni? (*Uzgriež uguni. Pārsteigts, ieraugot Ziemeļi.*) Kas te notiek — kāda aina! Ko jūs še, jaunais cilvēks, meklējat?

Ziemeļis. Es esmu Silfīdas draugs.

Ļitvinovs. Silfīdas? Jūs runājat par manu sievu. Ar kādām tiesībām jūs lietojat šo vārdu? Kas jūs īsteni esat?

Silfīda (*drebēdama*). Jā, jā, viņš ir mans draugs, ne svešs.

Ziemeļis. Man tās tiesības, ka es viņu agrāk pazīnu par jums.

Ļitvinovs (*uz Silfīdu*). Vai tev tādi draugi, kas nāk, kad manis nav mājās? Kad tumsa metas? (*Skatās apkārt.*) Un ko es ieraugu! Kas par ainu? Viss izsvaidīts pa grīdu — — un ceļa soma — kas še notiek? Nu runā reiz! Ko tas nozīmē?

Silfīda (*drebēdama kāpjās atpakaļ*). Es taisījos — es...

Ļitvinovs. Bēgt tu taisījies! Aiziet no manis prom! Un tur tas kundziņš laikam tavs palīgs?

Ziemelis. Lūdzu! Pietaupāt savus apzīmējumus.

Ļitvinovs. Es ar jums nerunāju. Pirms man atbildēs viņa tur, tad nāks jūsu reize.

Silfīda. Nedusmojies, lūdzu, tu jau visu nezini — tu dusmās pārsteidzies — es izskaidrošu.

Ļitvinovs. Ko es vēl nezinu? Ka tu gribi ieskriet tā zeņķa skavās, tāpat kā tu man nometies priekšā? Kas tad vēl vairāk būtu, ko es nezinātu! Vai pat vēl nebūsi viņam atdevusēs?

Silfīda. Ak, par daudz! Ko tu no manis domā!

Ziemelis. Silfīda, saņemies, laiks taisni un gaiši visu noskaidrot. Es tevi sargāšu.

Ļitvinovs. Tu sargāsi? Sievu laupītājs! Noķēru jūs istā brīdī, kad jau bijāt gatavi doties prom. Pārrēķinājāties! (*Sāk neganti smieties.*)

Ziemelis. Jā, tiesa! Silfīda gribēja no jums aiziet, tādēļ ka bargi un necienīgi ar viņu apejaties. Jūs neesat viņas vērts!

Ļitvinovs. Kam jūs esat vērts, kad pa tumsu iezogāties manā dzīvoklī un gribāt man zagt ne vien sievu, bet nolaupīt arī manu godu? Jūs abi, nekrietnie, jūs gan esat viens otra vērti — bet tu tur, vai tu domā, ka es tevi tā mierīgi atlaidīšu? Vai es ļaušu tev savu godu apkārt vazāt? Vai dejotājam nav sava goda? Vai mākslinieks nav pilsonis?!

Silfīda. Ko līdz man palikt — — neizturu — dzīve bez mīlas... briesmīgi — briesmīgi... atlaid mani!

Ļitvinovs. Allaid? Ak tā! Kas pirmais mani saistīja? Kas krita man pie kājām ar visu savu mīlu?

Silfīda. Es arī tāpat tagad krītu tev pie kājām lūgdamās: dod man atkal brīvību!

Ziemelis. Neesat zvērs, nemokāt viņu.

Silfīda. Lūdzu, no visas sirds lūdzu!!

Ļitvinovs. Te nav runas par sirdīm! Te ir aizskarts ne vien mans gods, te aizņemta mana slava, izjaukta programma, viss repertuārs! Kur sameklēšu ātrumā partneri? Tfu! Ka tevi... citādi atmestu ar roku. Bet visa turneja...

Ziemelis. Dzirdi, Silfīda: neraudi, labāk smeijies, nezemojies. Tu esi tikai vienas turnejas, vienas programmas kā partnere vērtā.

Silfīda. Jā, jā, zinu, redzu — — iešu...

Ļitvinovs. Un kur vēl izdevumi, apģērbi: nedomā arī tos laupīt. Ko tu tur esi sapakojusi? (*Rauj no somas drēbes un met pa grīdu.*) Lūk, lūk, visas rotas arī! Kur lai nu lieku arī jauno pastellējumu?

Ziemelis. Izšķiries, Silfīda, mums greznības nevajag, lai viņš patur, tikai tu esi brīva.

Ļitvinovs. Ha-ha-ha! Ko viņš tev dos vietā? Labi, izšķiries. Ja gribi iet, ar saitēm nesiešu. Arī tavus krāmus sakrašu vienā kaudzē un izpārdošu, tāpat kā tavu mīlu. Te, lūk, arī tas (*atrauj atnesto paku un tura rokā greznu Kolumbines uzvalku*).

Silfīda (*uz brīdi aizraujas*). Tas — mans?

Ļitvinovs. Nekas nav tavs. Diezgan! Un skriesi? Ko šis zellītis tev dos? Izšķiries, piedošu, ja ne — tas arī vēl pavadot. (*Izrauj pātagu.*)

Ziemelis (*aši saķer pātagu, paceļ gaisā*). Ja ne citādi, tad tādā veidā tev ceļu atbrīvošu.

Ļitvinovs. Nost, pavedēji!

Silfīda. Zvēri! Zvēri, ko plosāties? Vai ar varu mani var paņemt? Vai gribat mani raut pušu? Nevienam es nepiederu, neviens mani nevar paņemt. Vai es verdzene, es — brīva māksliniece.

Ziemelis (*ieklīdzas*). Silfīda! Vai tu mani ar viņu stādi blakām? Tagad vai nekad! Tu nāksi man līdz. Prom no šī mežona!

Ļitvinovs. Ārā! (*Atrauj durvis.*) Citādi saukšu ļaudis palīgā, visu māju traukšu augšā, ja citādi nevarēšu no goda laupītājiem atbrīvoties!

Silfīda (*šņukstēdama*). Ej, ej, ej — citu reizi — gan noskaidrosimies.

Ziemelis. Un tevi lai atstāju šī vīra varā?

Silfīda. Viņš tomēr ir — mans vīrs.

Ziemelis. Un tā ir tava mīla?

Silfīda. Es nevaru — citādi.

Ļitvinovs. Vai vēl nedzirdi?

Ziemelis (*griļodamies uz durvīm*). Pagalam — beigts — viss sakrīt. (*Iziet.*)

Ļitvinovs. Ha-ha-ha! Ha-ha-ha!

Devītā aina

Dzejnieka istabiņa, tāpat kā pirmā ainā Rīgā. Glīti uzkopta. Lauku puķes glāzē uz galda. Kāds paprāvs grozs uz krēsla kaktā. Novakare.

Ziemelis, saimniece. Abi nāk pa durvīm runādamies.

Saimniece. Labi gan, ka pārbraucāt no jūrmalas, jūsu māte un māsa iebraukušas. Gaidīja visu dienu, taisījās braukt projām.

Ziemelis (*laimīgi*). Ak, māte! Un māsiņa arī — tad abas divas? Vai pazināt?

Saimniece. Māti jau esmu redzējusi, bet māsu gan tik pirmoreiz ieraudzīju. Vai zināt, viņa jums uz mata līdzīga. Tāda pat skumja sapņotāja, runā arī balss tāda žēlīga.

Ziemelis. Varbūt, neesmu salīdzinājis. Nezinu, kāds es esmu.

Saimniece. Nu, nu, vai tad spogulī nemaz neesat paskatījušies? Vai tad nu tik svēts esat! Jauns cilvēks — lai nu kāds citādi...

Ziemelis. Ak, laižat mierā. Man tādas runas nepatīk.

Saimniece. Man jau nu arī nepatīk, kā jūs runājat. Bet skatāties taču visapkārt pa istabu, vai neko neredzat?

Ziemelis (*izbrīnījies*). Jā, tā kā gaišāk, nezinu, — un smaržo? Tā kā uz laukiem pa svētkiem. Kāpēc tā?

Saimniece. Ak, tu, ak, tu! Ne ziņā, ne miņā, ka viņam šodien dzimundiena!

Ziemelis. Vai! Pareizi. Biju pavisam piemirsis.

Saimniece. Brīnums, ka neaizmirsāt piedzimt.

Ziemelis. Labāk jau būtu bijis, ja būtu aizmirsis, bet vai cilvēks var no visa jaunuma izsargāties?

Saimniece. Zobgalis! Bet apskatāt vēl savu gultu arī.

Ziemelis. Kāda balta paklāta!

Saimniece. Tie palagi ir no maniem smalkajiem, ar ēlerētiem galiem. Tie vēl no mana brūtes pūra. Gaidīju, gaidīju — cerēto nesagaidīju (*noslauka asaras*), tā tanī grēku pasaulē iet. Tagad glabāju sev, kad mirstu, būs man liķa paladziņš.

Ziemelis. Nu re, negribat, kad es skumji runāju, un nu pati...

Saimniece. Ko nu, tas ceļš jau visiem reiz jāiet,

veciem vai jauniem, nāve jau zobos neskatās. Lai nu paliek. Skatīsimies labāk mātes grozā, ko viņa jums tur atvedusi, tas jau arī uz to pašu dzimumdienu. Es jau drusku pavēru vāku, tur tāds balts...

Ziemelis. Lai paliek vēlāk. (*Uz trepēm soļi.*)

Saimniece (*atver durvis*). Tās jau viņas pašas! Nakat vien iekšā, te jau nu viņu noķēru pēdējā brīdī. Tā, tā, paliekat, man jāiet virtuvē. (*Noiet.*)

Desmitā aina

Ziemelis, māte, māsa.

Māte. Dēliņ, mans mīlais dēliņ!

Ziemelis. Māmiņ! Māsiņ! Jūs abas, kāds man prieks! (*Saskūpstās.*)

Māte. Būtu gandrīz aizbraukušas, darba laiks, nevar ilgāk palikt. Gribēju tevi redzēt, dēliņ, neesmu tik ilgi redzējusi.

Māsa. Atbraucām reizē, tev taču dzimumdienu, novēlam laimes.

Ziemelis (*skūpsta viņas*). Jūs mīlas, pateicos! Laimi? Jūs, nabadzītes, cik tad jums pašām tās laimes!

Māte. Cik tad nu cilvēkam pavisam viņas vajadzīgs. Laime tik tā dzīvei pa virsu, kā putas uz ūdeņa, kā straume, kas aizskrien. Bet kad tik tā var padzīvot sirds skaidrībā un pieticībā, kā tīrā ūdenī — to lai dievs katram dod!

Ziemelis. Bet, ja lielajā straumē reiz iekļuvis, tad tāda atziņa nāk par vēlu...

Māsa. Te tev, brālīt, atvedu no laukiem puķes, pilsētā jau tādas nevar dabūt par naudu. Salasiju pate un pie katra ziediņa, ko plūcu, domāju pie tevis: zinu, ka tu puķes ļoti mīli.

Ziemelis (*atsēžas un iegremdē seju puķēs*). Ak, puķes! Bērnības sapņi! Viss atmosfāstas (*šķirsta katru ziediņu*).

Šīs gundegas ir dienu zelts,
Šīs rudzupuķes — ilgas svētas,
Šīs sidrablapas — sapnis velts,
Un čūsku ziedi — karstas rētas.

Ak, un te vēl likteņpuķes — magones!

Māsa. Kam tu sauc tās par likteņpuķēm? Vai viņas nozīmē ļaunu vai labu?

Ziemelis. Liktenis arvienu — ir ļauņš.

Māsa. Bet, brālīt, kas tev?

Ziemelis

No ziedu kausiem sūro sulu dzerot,
Man prātā nāca viss mans dzīves gājums,
No laika tumsas ārā kvēlojot.

Māte (*neievērodama Ziemeļa vārdus, kravājas apsomu*). Te, dēliņ, es tev kaut ko atvedu. (*Izvelk baltu kreklu.*) Te būs balts krekliņš, ko es pate ar saviem stīvajiem pirkstiem esmu darinājusi. Vai zini arī, mans mīlais dēliņ, cik pūļu, kamēr pie tāda krekliņa tiek? Te vesels dzīves gājums! Liniņš jāplūc, jāizmērcē, jāsalauž mīstiklēs, jāizkuļ, no rupjās pakulas jāizšķir baltā, smalkā šķiedra, tad jāizvērpj ratiņā, tad audums, tad balinājums saulē, tad šuvums un tad nu tāds, kādu viņu rokā turi. Ņem to no tavas vecās mātes! Otru jau tādu vairs nepaspēšu gatavot.

Ziemelis. Tiešām, vesels dzīves stāsts! Un tad — nāve un apskaidrotība.

Māsa. Esmu dzirdējusi, ka sievas stāsta vērpjot stāstu par lina mokām. Pasaku grāmatā arī tas ir.

Māte. Es arī izdomājos visādi, viņu darinādama: kā es tevi maziņu nesu uz rokām, sargāju un baroju kā mazu cālīti.

Ziemelis

Kā maldu nakts mans mūža gājums bijis,
Nu gribu būt kā bērns pie tevis mazz,
Nu dzīves laimi zinu izbaudījis —
Par tavu mīlu svētāks nav nekas.

Māte (*acis slaucīdama*). Dēliņ, dēliņ, cik maz tev tā prieka bijis! Jau kā bērns tu pie dzimšanas tā raudāji.

Ziemelis

Ai, piedzimšana, nāve vien tu esi!
Ai, šūpolis, cik ledains tu kā zārks!

Māsa. Brālīt, vai manis arī kādreiz iegādājies? Es biju tad vēl maziņa.

Ziemelis

It kā vēsma, pār druvām kas žvīgo,
It kā vijole, raudāt kas sāk, —
Jāņu vakars ar meijām un «Līgo»
Man no sendienām atmiņā nāk.

Māsa (*šķirstīdama viņa dzejas*). Redzu, redzu, ka neesi aizmirsis: šis dzejolis man dāvināts. (*Lasa.*)

Tai namā, kur nav saules stara,
Kur sirdis izmisumā trīc,
Kā eņģels lēns, kam gaiša vara,
Jūs staigājāt, līdz nāca rīts.

Ziemelis

Tas bij toreiz, kara laikā:
Jums bija parādības gaita
Un krūšu ēnā sarkans krusts.

Māte. Tās kara šausmas nu, paldies dieviņam, ir garām, kaut tik nu arī mums visiem ietu labāk. Par sevi jau nerunāju, ko vecam vairs vajaga, bet jums abiem, jauna-jiem, tev, puisīt, mans bēdulīt, lai mīļa dieva saulīte apzeltī tev visus matu galiņus, lūgšu par tevi dicu' un nakti.

Ziemelis. Māmiņ, māmiņ! Es jūtu to, jūtu, ka tu arvienu pie manis kā lūgšana nāc, tu mani mīli, lai esmu vai kāds.

Māsa. Nu mums jāiet, lai nenokavējam vilcienu. Paliēc sveiks, mīļo zelta brālīt, nerunā tik skumji, tas mani vienmēr uztrauc, es tad tāpat skumstu. Ceru, ka nākošu reizī, kad iebraukšu, sastapšu tevi jautrāku.

Māte. Es tāpat, kaut tavas mīļās actiņas ar smaidiem atvērtos un vakarā aizvērtos. Iesim, iesim! Mana svētība ar tevi.

Ziemelis. Sveikas, sveikas! Manas mīļās! Kā divas zvaigznes aizpeldat debesu dziļumos. (*Noiet abas. Ziemelis tās pavada un sastopas ar Elinoru.*)

Vienpadsmitā aina

Ziemelis, Elinora.

Ziemelis. Ak, Elinora, jūs?

Elinora. Es jau labu laiku gaidu aiz durvīm, negribēju jūs traucēt, jums tik reti viesi.

Ziemelis. Jā, māte un māsa, abas reizē sagādījušās — tik liktenīgi.

Elinora. Arī es nāku tik liktenīgi.

Ziemelis. Kā tā?

Elinora. Kā nu jūs tā vēl jautāt varat! Vai tad es nezīnu, kas viss noticis! Vai jums nevajaga — draudzīgas dvēseles?

Ziemelis. Jūs jau zināt? Silfīda...

Elinora. Jā, nu ir uz visiem laikiem beigas. Pēc viesošanās viņi tūdaļ aizceļos.

Ziemelis. Beigas...

Elinora. Jums nevajaga viņu vainot. Viņa klausā savas dabas likumiem. Zilais teiku putns, kā jūs gribat viņu pie pavediena saistīt. Apzināties, ka viņa jūs mīl un varbūt vienmēr mīlēs, tikai negribat viņu turēt.

Ziemelis (*skumji*). Viņa man lika to ticēt.

Elinora. Un jūs, vai arī jūs viņu mīlētu, ja viņa būtu citāda?

Ziemelis. Es viņu citādu nevaru iedomāties. Mīlā nav teorija.

Elinora. Jūs viņā esat tik mīlējuši pats sevi. Viņa bij jums dvēseles spogulis.

Ziemelis. Jūs runājat miklās. Es vairs nespēju tās uzminēt, ne izskaidrot.

Elinora. Tad runāšu skaidrāk: dzīves tilti šinī ziņā aiz jums nolauzti, ejat uz citu pusi, dzīve mūžam atjaunojas.

Ziemelis. To saka pavasaris rudenim?

Elinora. Visu zināt dod zināmu skaidrību. Tas ieved izjauktos nervus harmonijā, un harmonija dod jaunus spēkus, jaunu augšāmcelšanos, dvēseles Lieldienas.

Ziemelis. Jā, pēc garas, dziļas ziemas nakts. Kas to var pārciest...

Elinora. Zinu, ka tā ir cīņa ar sevi pašu. Bet zināt vēl vairāk: es jums visur stāvu klāt kā jūsu pēdējais, kā vienīgais draugs.

Ziemelis. Vai jūs to spēsāt? Kā taču saka dzejnieks Arnis tik brīnišķīgi:

Ko līdz tev jautrie draugi,
Ko mīlas apskāviens,
Visbriesmīgākā stundā
Tu taču esi viens.

Elinora. Tā jums nevajadzētu runāt, vismaz kad es še esmu.

Ziemelis. Ak, Elinora, jūs brīnumdaiļā, jūs brīnumlabā, arī jūs kā teiku putns atlaižaties pie manim, kā sapņu parādība, bet aiz manis stāv lielais, mēmais «Bijušais».

Bet Bijušais dus lielā Liktenis ziņā...

Ko mani moci skumjām acīm tu?!
Es tevi nestu mūžam gaismas miņā
Un mīlētu, ja mīlēts nebūtu.

Ak, Elinora, kāpēc jūs neesat Silfīda!

Elinora (*apvainota*). Es esmu es.

Ziemelis. Es vēl neesmu jautājis, kurp jūsu ilgas iet. Kam jūs piederat? Kādos krastos izmetat savu enkuru?

Elinora. Es esmu pate sev. Es varu enkuru izmest un atkal atraisīt.

Ziemelis. Un arī jūs es esmu pazaudējis.

Elinora (*pieceļas*). Man jāiet. Gan jau būs izdevība vēlāk par to runāt. Sveiki!

Ziemelis (*sauc viņu atpakaļ*). Elinora, Elinora, Eli, vai tā jūs gribat no manis aiziet?

Elinora (*atgriežas*). Ko lai mēs varētu vēl viens otram sacīt?

Ziemelis. Ak, kaut pārpilnai sirdij nav vārdu! Lūdzu tikai, neaizejat tā no manis prom! Nepazudināt mani galīgi!

Elinora (*skumji, nopietni*). Draugs mīļais, ja es vēl spētu jums īsto vārdu teikt, bet to jau jūs zināt tāpat. Un vēl vairāk: kad jūtu uzplūsma iet pār kautrības krastiem pāri, kad sieviete jums noliek visu dvēseli priekšā un saka: es tevi mīlu, es atdošu tev visu, kas man ir, kas es esmu, — vai tad ar to nav līdzēts?

Ziemelis. Un tomēr nav! Jo lielāks jūsu upuris, jo es mazāks jūsu priekšā saraujos. Jūs esat priekš manis par augstu. Man neatliek no manis paša vairs nekā pāri.

Elinora. Jums taisnība. Jums jāatrod smaguma punkts sevī pašā, citādi neviens jums nevar līdzēt no ārpusēs — un kaut tas arī atdotu savas sirds asinis. Tādēļ es eju, līdz kamēr jūs nāksat atkal ar sevi līdzsvarā.

Ziemelis

Še, vienu skūpstu ņem un ņem vēl vienu,
Uz nakti eju es un tu uz dienu.

Elinora noiet.

Ziemelis. Beidzot viens! (*Atlaižas krēslā.*) Ak, kā es esmu noguris, kā pēc liela, grūta darba. Vai nāku no kādas cīņas? Jā, toreiz gan cīnījos, tas bij pie Cēsīm, bij par ko liet asinis, dzimtene. Bet tagad, ar ko tagad, ar ko visu mūžu esmu cīnījies? Ar ko? Kur ir tie ļaunie dēmoni? Vai tie tikai nav manī pašā? Ko velti vainoju ārpusi. Elinorai taisnība. Viņa saprot mani labāk nekā es pats sevi. Viņa arī man rādīja glābiņu; man jāpalīdzas pašam sev — cits man palīdzēt nevar. (*Atskan vakara zvani.*)

Bet es esmu tik noguris, jāatpūšas pirms fiziski, tad modīsies arī garīgie spēki. Vispirms labi jāizguļas, tā ilgi, ilgi, lai saldais miegs izsmeļ man no krūtīm lielo smagumu, tad celšos spīrgts un strādāšu, strādāšu! Nekāda cita mērķa kā tikai darbs. (*Paskatās uz gultu.*) Cik balta spīd gulta! Kā sniega lauki ziemas naktī zem pilna mēneša spozmes tēva mājās, un ziemassvētku zvani; es gribu tā gulēt, it kā es nekad vēl nebūtu dzimis un mājotu Platona pirmasaulē, un gribu celties tā, it kā es būtu no jauna piedzimis. Apvilksu arī māmiņas atvesto kreklu. (*Aiziet pie gultas aizkariem un apvelk kreklu.*)

Nu esmu tīri kā svētā Grāla bruņinieks. Nu tikai sēsties burvju laivā, kas ved mani tāli prom, gara dzimtenē. Bet kur tā ir? Viss izjūk, viss zūd un gaist, nevaru neko tvert domu aplokā. Gribu tikai gulēt. Nāc, ak, nāc, mans glābējs eņģeli — miegs! Cik ilgi neesmu gulējis, kā citi cilvēki gul, arvienu man jāņem bij palīgā šis dēmons. Vainīgas bija arī fiziskās sāpes. Tās nerimstas arī tagad... pēdējo reizi vēl ķeršos pie tavas palīdzības, dēmon, bet tad tu atkāpies, *apage satanas!* Ar atjaunotiem spēkiem tevi veikšu. (*Sameklē kādu pulveri un ieber glāzē, tad iedzer, izdzēš uguni, noliekas. Pauze.*) Kā lāsts, tikko galvu nolieku pie zemes, miegs bēgšus bēg. Sāk atkal mosties skumjas... Viņa...

Velts ir mans darbs un veltas manas mokas,
Dievs vien to zin, kur aizmirstība būs,
Gar sāniem nokrīt bezspēcīgi rokas —
Sirds nespēj aizmirst jūs.

Baudišu vēl vairāk no šīs dziras. Esmu apņēmis katrā ziņā dusēt. Kā lai citādi atmosfost uz darbu. (*Iedzer atkal, tad otrreiz noliekas, pēc briža uzšaujas.*)

Man tik bail — — Ausīs šalc — acis it kā velkas kopā. Kas tie par tēliem? Kas viņus ielaida pa durvīm? Čaukst un čukst kā tukšas vārpas vējā. Te rēgs — ā, es tevi pazīstu. Tu neesi spoks, tu tikai tirgotājs un mētājijs ar kredītzīmēm. Un tu — Alī Bejs — nāc ar opijsmaku, o! Kas tur lien ārā no visām šķirbām, rāpjas pa gries-tiem, mūdži — krupji — ķirzatas... Mani dzel... krīt virsū... Vai man! (*Uzraujas.*) Aši, aši — paglābties, vēl iedzert. (*Nem atkal pulveri.*)

Es nu dzirdu divkārši. Jutekļi arvienu top smalkāki. Visā miesa deg, uguni manī visas jūras nevar izdzēst. (*Nem vēl un vēl.*)

Ā! — — Nu top labi — es redzu tavu nāvīgo daili,
Haijalija! Kas nemirstību skatījis vaigā, tam jāmirst...
Haijalija...

*Mūza (atspid balli mirdzoša gaisma, kā pirmajā
ainā. Parādās atkal Mūza ēteriskā mirdzā augšmalā kā-
pēm. Lēni viņa nokāpj lejup, tuvojas dzejnieka gultai
un uzliek viņam roku uz sirds).*

*Ziemeļis. Man tīk — — labi... (Apskaidrots
smaids parādās viņam sejā. Viņš stiepj rokas viņai pre-
tim, tad atkrit atpakaļ un mirst.)*

Pēdējā aina

Elinoras dzīvoklī. Istaba: buduārs. Ierikota grezni un ar smalku
gaumi.

Elinora un Silfīda.

Elinora

(sēd krēslā un lasa dzeju grāmatā; pusdikti).

«Ak, karalien,» čukst vēstnesis no Freces,

Un viņa balss kā lapa vējā trīs,

«Ver logu ciet un aizdedzini sveces,

Tev viņa vaigs nekad vairs nesmaidīs.»

Silfīda *(ieskrien ātri, nākdama no ārpuses, mēteļi,
ar cepuri, ļoti uztraukta).*

Elinora *(lidzi uztraukta).* Silfīda, tu? Kas tev? Tu
bāla, trīsi?

Silfīda. Glāb mani, glāb! *(Nomet aši mēteļi un ce-
puri, viņa deļotājas tērpā ar vizuļiem un pārļu vīrknēm.)*

Elinora. Tu nāc no izrādes, vai tev kas noticis?
Izrāde taču nevar būt galā. Tev jābūt pēdējā cēlienā...

Silfīda. Aizskrēju prom, atstāju visu...

Elinora. Es nesaprotu. Bez tevis taču nevar no-
slēgt? Apdomā, kas var iznākt — publikā? Tavs vīrs?
Ej tūdaļ atpakaļ!

Silfīda. Nekad! Nekad! Lai notiek kas notikdams.
Tur es vairs atpakaļ neiešu. Mana loma priekš manis bei-
gusēs.

Elinora. Tu neapdomā sekas. Ko tad tu gribi iesākt?

Silfīda. Viss ir apdomāts, viss ir beigts. Es pa-
likšu pie tevis. Tu jau mani projām neraidīsi!

Elinora. Māsiņ, mana nabaga māsiņ! Nu laikam
atkal kāda vētra tev būs gājusi pāri?

Silfīda (*šņukstēdama*). Kopš viņš no manis aizgāja — tu zini, Ziemelis —, neviena brīža man nebija vairs miera — sirdī krājās un rūga... Viņš mani atmeta, nicina — ak, Elinora, es to nepanesu! (*Iekrit viņai klēpi.*)

Elinora. Tava nabaga sirsniņa, es viņu pazīstu: sitas kā putniņš no vienas vētras uz otru.

Silfīda. Un pēkšņi mani sagrāba kā vētra, pašā izrādes vidū man bij, it kā kaut kas pēkšņi trūktu, kā gaisa viļņojums nodrebēja, vai ārpusē, vai manī, — es jutu, ka man jāsteidzas, jāiztur, — un tā es visu metu un nāku pie tevis, tu man palīdzēsi viņu atkal atrast, tad es mūžam palikšu pie jums abiem. Ļauj man galvu likt tavā klēpī kā nabaga slimam bērnam un raudāt, raudāt...

Elinora. Mana miļā sirsniņa, tu arī esi slima, vaidziņi deg kā ugunī, sirds pukst, ka vai pušu trūktu. Labi būtu, ja tu arī deļošanu uz laiku atnestu.

Silfīda. Pavisam! Pavisam! Es noģērbu šīs nelgu drēbes, noņemšu spožos vizuļus un lūgšu tevi, lai tu uzmeklētu priekš manis tos vispelēkākos svārciņus, es sēdēšu pie tava pavarda un uzkuršu tev guntiņu, sasildīšu tevi, kā tu mani esi sildījusi un lutinājusi.

Elinora. Tu ar savām feju rociņām, princese no Akvitānijas? Tā viņš tevi sauca — vai tu to vari? Tā ir tikai skaista fantāzija.

Silfīda. Es visu varu, ja tik zinu, ka ir mērķis. Tūlīt es ņemu nost vizuļus. Paglabā tos, kad kādā svētlaimīgā brīdī tos aplikšu, lai jums abiem deļotu priekšā. Bet vēl pēdējo reizi nobeigšu šo savu deļu. (*Iesāk deļot kā nevarīgi un streipuļojot.*)

Stipri klauvē pie durvīm.

Elinora. Iekšā! Kas tur ir?

Ziemeļa saimniece. Es nāku, jaunkundzīt, nest bēdu vēsti, ka jūsu draugs Ziemelis nupat miris.

Elinora (*ieklieđzas*). Miris!

Silfīda (*kā nesaprašānā, drebot*). Miris? Ko jūs sakāt! Miris! Ā, Ziemelis! Viņa nav vairs — — — ā! (*Ieklieđzas skaļi, krit gar zemi.*)

Elinora. Māsiņ! Māsiņ! Pagalam arī viņa!